LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATSE

DP581

OFFICIAL REPORT

ELEVENTH SESSION OF THE ASSAM LEGISLATIVE ASSEMBLY ASSEMBLED AFTER THE FOURTH GENERAL ELECTIONS UNDER THE SOVEREIGN DEMOCRATIC REPUBLICAN CONSTITUTION OF INDIA

BUDGET SESSION

VOL, - I

No. 1

Dated the 9th March, 1971

PRINTED AT RAJLAXMI PRINTERS
ZOO--NARENGI ROAD
GUWAHATI—24.

REFERENCE
Not for Issue
A. L. A. Library

ASSAM LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

ELEVENTH SESSION OF THE ASSAM LEGISLATIVE ASSEMBLY ASSEMBLED AFTER THE FOURTH GENERAL ELECTIONS UNDER THE SOVEREIGN DEMOCRATIC REPUBLICAN CONSTITUTION OF INDIA

BUDGET SESSION

VOL. - I

No. 1

Dated the 9th March, 1971

PRINTED AT RAJLAXMI PRINTERS
ZOO--NARENGI ROAD
GUWAHATI—24.

DEBATES OF THE ASSAM LEGISLATIVE ASSEMBLY 1971

(Budget Session)

Volume—1

No. 1

The 9th March 1971

—: Contents :—

1. Re : Eligibility of the governor to address the House. 10
2. Address by the governor. 18
3. Announcements by the Speaker : 31
   (i) Governor's Address to the House
   (ii) Motion to discuss the Address by the Governor
   (iii) Report of the Business Advisory Commitee
4. Motion to discuss the Address by the governor 33
5. The Assam Contingency Fund (Argument of Corpus) Ordinance, 1970 (Assam Ordinance V of 1970) 34
6. The Assam Appropriation Ordinance 1970 (Assam Ordinance VI of 1970) 34
7. The Assam Agricultural Income-Tax (Amendment) Ordinance, 1071 (Assam Ordinance I of 1971) 34
8. The Assam Public Premises (Eviction of Unauthorised Occupants) Ordinance 1971 (Assam Ordinance II of 1971) 34
9 Obituary Reference on the death of Shri Bimala Prasad Chaliha, (C. M.) 35

PROCEEDINGS OF THE ELEVENTH SESSION OF THE ASSAM LEGISLATIVE ASSEMBLED AFTER THE FOURTH GENERAL ELECTIONS UNDER THE SOVEREIGN DEMOCRATIC REPUBLICAN CONSTITUTION OF INDIA.

The Assembly met in the Assembly Chamber, Shillong, at 10 A.M. on Tuesday, the 9th March 1971.

PRESENT:

Shri Mohi Kanta Das M.A. B.L., Speaker, in the Chair, Fourteen Ministers, Eight Ministers of State, three Deputy Ministers and forty eight Members.

Assam Legislative Assembly.

Government of Assam.

Governor of Assam.

Shri Brajkumar Nehru.

Mr. Speaker.

Shri Mohikanta Das, M. A., B. L.

Mr. Deputy Speaker.

Shri Jogen Saikia, B.A. B.L.

Members of the Council of Ministers.

1. Shri Mahendra Mohan Choudhury (Chief Minister)— Appointment, Home, Political, General Administration, Secretariat Administration, Information and Public Relations, Statistics, Minority Affairs, Matters Relating to Election, Education, Flood Control and Irrigation, General Co-ordination of all Departments and any matter not allotted to any Minister. Revenue, Municipal Administration, Students and Youth welfare, Tourism.
2. Shri Kamakhya Prasad Tripathi— Finance, Labour, Planning and Development, Town and Country Planning.
3. Shri Biswadev Sarma— Power, Mines and Minerals, Industries (Including Cottage Industries).

4. Shri Mahendra Nath Hazarika—Jail, Khadi and village Industries, Fisheries, Political Sufferers.
5. Shri Ramesh Chandra Barooah— Supply, Excise, Trade and Commerce.
6. Shri Chatrasing Teron— Health and Family Planning and Co-operation.
7. Shri Joy Bhadra Hagjer— Tribal Affair Department and Cultural Affairs.
8. Shri Abdul Matlib Mazumder—Relief and Rehabilitation, Law, Wakf Property.
9. Shri Ataur Rahman— Agriculture, Veterinary, Livestock, Panchayat including Community Development, and Parliamentary Affairs.
10. Shrimati Padma Kumari Gohain— Social welfare, Sericulture and weaving.
11. Shri Altaf Hossain Mazumder— Public Works Department (Roads and Buildings).
12. Shri Probin Kumar Choudhuri— Transport, Printing and Stationery.
13. Shri Ranendra Basumatari— Forest, Welfare of Backward Classes.
14. Shri A. Thanglura— Soil Conservation, Registration and Stamps.

*15. Shri Syed Ahmed Ali—Flood Control and Irrigation, Information and Public Relations and Statistics.

Ministers of State

1. Shri Devendra Nath Hazarika— Panchayat and Community Development and Agro-Industries Corporation.
2. Shri Chatragopal Karmakar— Labour.
3. Shri Jagannath Singha—Industries.

* Cabinet Minister with effect from.

4. Shri Durgeswar Saikia— Public works Department (Road and Building).
5. Shri Paramananda Gogoi— Revenue and Forests.
6. Shri Sadhan Ranjan Sarkar— Relief and Rehabilitation and Transport.
7. Shri Sarat Chandra Goswami— Education.

*8. Shri Dandiram Dutta— Agriculture, Poultry Dairy, Pisciculture, Live-stock and State Farms.

Deputy Ministers

1. Shri Golak Chandra Patgiri— Health and Family Planning and Co-operation.
2. Shri Sai Sai Terang—Tribal Affair Department.

Panel of Chairman

1 Shri Phani Bora
2. Shri Rathindra Nath Sen
3. Shri Prabhat Narayan Choudhury
4. Rani Manjula Devi

Secretary

Shri Uttam Chandra Tahlilder, B Sc., B.L.

Deputy Secretary

Shri Priyadhar Barua, B.A., LLB.

Chief Reporter Cum Editor of Debate

Shri Bhuban Chandra Baruah, MA., LLB.

* State Minister with effect from.

LIST OF MEMBERS OF THE ASSAM LEGISLATIVE ASSEMBLY

Sl. No.	Name	Constituency by which elected
1.	Shri A. Thanglura, BA, LLB.	Aijal-west (Reserved for scheduled tribes)
2.	Abala Kanta Goswami, MA, BL, BT.	Palasbari
3.	A. K. Nurul Haque	Katigora
4.	Moulana Abdul Jalil Chowdhury MA, MF, MM, FD.	Badarpur
5.	Abdul Matlib Mazumder MA, BL.	Hailakandi
6.	M. A. Musawwir Choudhury MA, BL	Rupohihat
7.	A. N. Akram Hussain	Chhaygaon
8.	Md. Abul Kasem, BA.	Laharighat
9.	Altaf Hossain Mazumder, BA, LLB.	Borkhola
10.	Ataur Rahman, MA, LLB.	Jania
11.	Atul Chandra Goswami, BA.	Kaliabor
12.	Md. Azad Ali, BA.	Gauripur
13.	Shri Azizur Rahman Choudhury	Chenga
14.	Bahadur Basumatary	Udalguri (Reserved for ST)
15.	Bazlul Basit	South Salmara
16.	Benoy Krishna Ghose, B.Sc, LLB, (B.H.U.)	Goalpara-East
17.	Bhadreswar Gogoi	Tingkhong
18.	Bhubaneswar Barman	Patacharkuchi
19.	Bhadra Kanta Gogoi	Joypur
20.	Dr. Bhumidhar Barman	Nalbari-west

Sl. No.	Name	Constituency by which elected
21.	Dr. Bhupen Hazarika, MA. (B.H.U.) M.A., PH.D. (Columbia)	Naoboicha (Reserved for S T)
22.	Shri Bijoy Chandra Bhagavati	Tezpur
23.	Bimala Prasad Chaliha	Sonari
24.	Bisnuram Medhi, M.Sc, BL	Hajo
25.	Bishnulal Upadhyaya, B.A	Gohpur
26.	Bishwanath Upadhyaya	Ratabari
27.	Biswadev Sarma, BL	Balipara
28.	C. G. Karmakar, B.A.	Sarupathar
29.	Chatrasing Teron, BA	Howraghat (Reserved for ST)
30.	Dandiram Dutta	Kalaigaon
31.	Debeswar Sarmah, BA., BL.	Titabar
32.	Dev Kanta Barooah, BA., LLB.	Samaguri
33.	Devendra Nath Hazarika, B.Com.	Saikhowa
34.	Dhani Ram Rongpi	Baithalangso
35.	Dharanidhar Choudhury, BA.	Bhabanipur
36.	Dulal Chandra Barua, BA.	Charaibahi
37.	Durgeswar Saikia	Thowra
38.	Gajen Tanti, BA	Mariani
39.	Gaurisankar Bhattacharyya, MA, BL.	Barbhag
40.	Giasuddin Ahmed	Bilasipara
41.	Golak Chandra Patgiri	Bijni
42.	Govinda Chandra Bora	North Lakhimpur
43.	Govinda Kalita	Gauhati-west
44.	Hiralal Patwary	Panery
45.	J. B. Hagjer, BA. (Hons.)	Haflong

Sl. No.	Name	Constituency by which elected
46.	Jadu Nath Bhuyan	Digboi
47.	Jagannath Sinha, BA.	Udharband
48.	Jalal Uddin Ahmed, BA	Baghbar
49.	Jogen Saikia, BA., BL	Jorhat
50.	John F. Manliana	Aijal-East (Reserved for ST)
51.	Kabir Chandra Roy Pradhani, BA.	Golakganj
52.	Kamakhya Prasad Tripathi, MA., BL	Biswanath
53.	Kamini Mohan Sarma	Rangiya
54.	Kandarpa Narayan Banikya	Abhayapuri (Reserved for SC)
55.	Karuna Kanta Gogoi	Nazira
56.	Kehoram Hazarika	Barhampur
57.	Lakheswar Das	Bokakhat (Reserved for SC)
58.	Lakshmi Prasad Goswami, BA, LLB.	Jamunamukh
59.	Lakshya Dhar Chaudhury, B.Sc	Kamalpur
60.	Shrimati Lily Sen Gupta	Lahowal
61.	Shri Lalchunga Chinzah	Lungleh (Reserved for ST)
62	Mahendra Mohan Choudhury, BL	Gauhati-East
63	Mahendra Nath Hazarika	Bokani (Reserved for SC)
64	Malia Tanti	Doom Dooma
65	Maneswar Boro	Tamulpur (Reserved for ST)
66	Rani Manjula Devi	Kokrajhar-East
67	Manik Chandra Das	Tengakhat

Sl. No.	Name	Constituency by which elected
68	Matilal Nayak	Sarukhetri (Reserved for SC)
69	Mathura Mohan Sinha	Bongaigaon
70	Mathius Tudu, BA, BT	Gossaigaon
71	Md. Matlebuddin, BA	Mangaldoi
72	Shri Mera Chouba Singha	Lakhipur
73	Mohi Kanta Das, MA, BL	Missamari
74	Mohidhar Pegu	Majuli (Reserved for ST)
75	M. Mbinul Haque Choudhury, MA, LL.B	Sonai
76	Shri Motilal Kanoo	Patharkandi
77	Nakul Chandra Das	Rangamati (Reserved for SC)
78	Nameswar Pegu	Dhakuakhana (Reserved for ST)
79	Narayan Chandra Bhuyan	Sootea
80	Narendra Nath Sarma	Dergaon
81	Shrimati Padma Kumari Gohain	Moran
82	Paramananda Gogoi	Tinsukia
83	Phani Bora, BA	Nowgong
84	Pitsing Konwar, BL	Morigaon (Reserved for ST)
85	Prabin Kumar Choudhury	Boko
86	Prabhat Narayan Choudhury	Nalbari-East
87	Prafulla Choudhury	Karimganj-South (Reserved for SC)
88	Mrs. Pranita Talukdar, MA., BT.	Sorbhog

Sl. No.	Name	Constituency by which elected
89	Premadhor Bora, B.com.	Bihpuria
90	Promode Chandra Gogoi	Sibsagar
91	Shrimati Pushpalata Das, MA.	Dhekiajuli
92	Pushpadhar Chaliha	Amguri
93	Jonab Rahimuddin Ahmed	Hojoi
94	Ramesh Chandra Barooah, BL.	Dibrugarh
95	Ranendra Basumatari, BL.	Kokrajhar-West (Reserved for ST)
96	Ratneswar Konger	Mahmara
97	Romesh Mohan Kouli, BA., LL.B	Dhemaji
98	Rothindra Nath Sen	Karimganj-North
99	Sadhan Ranjan Sarkar	Lumding
100	Sai Sai Terang	Bokajan (Reserved for ST)
101	Sailen Medhi, BA., BL.	Jalukbari
102	Sarat Chandra Rabha	Dudnai
103	Sarat Chandra Goswami	Raha
104	Satindra Mohan Dev	Silchar
105	Shahadat Ali Jotder	Goalpara-West
106	M. Shamsul Huda, BA.	Dhing
107	Shiba Prasad Baidya	Dholai (Reserved for ST)
108	Soneswar Bora	Golaghat
109	Surendra Chandra Baruah	Dalgaon
110	Dr. Surendra Nath Das	Barpeta
111	Surendra Nath Das	Barama (Reserved for ST)

Sl. No.	Name	Constituency by which elected
112	Syed Ahmed Ali, BA., LL.B.	Dhubri
113	Tazammul Ali Laskar	Katlicherra
114	Tilok Gogoi	Teok
115	Upendra Nath Sanatan	Bogdung
116	Uttam Chandra Brahma, B.Sc.	Sidli
117	Zahirul Islam	Mankachar
118	VACANT.	Jowai (Reserved for ST)
119	VACANT	Shillong
120	VACANT	Nongpoh (Reserved for ST)
121	VACANT	Nongstoin (Reserved for ST)
122	VACANT	Cherrapunjee (Reserved for ST)
123	VACANT	Baghmara (Reserved for ST)
124	VACANT	Dainadubi (Reserved for ST)
125	VACANT	Tura (Reserved for ST)
126	VACANT	Phulbari (Reserved for ST)

—×—

Re : **Eligibility of the Governor to address the House.**

Shri Dulal Chandra Baruah— Mr. Speaker, Sir, I want to have a clarification. In the agenda it has been fixed that the Governor will address the House. I want to know whether the Governor is a party man or he is a non-partyman, If he is a partyman we are not going to allow him to enter the House.

Mr. Speaker— He is a non-partyman.

Shri Dulal Chandra Baruah— The role he has played in the tax elections has amply demonstrated that he is a party man and we cannot accept the Governor to enter the House if he belongs to a party.

Mr. Speaker— There may by discussion on this on a motion, but at this stage we will have to follow the programme that has been chalked out.

Shri Dulal Chandra Baruah— My question is we expect the Governor to be a non-party man, but from the role he has played in the last elections he has proved himself to be a party man. Therefore we are not going to allow him to enter here and to address the House.

Mr. Speaker— I have no information that he is a party man. It is a matter to be discussed, if necessary. Uptill now he is presumed to be a non-party man.

শ্ৰীগোবিন্দ কলিতা— অধ্যক্ষ মহোদয়, আমাৰ ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে যোৱা লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত ভোটদান কৰা নাই। বিভিন্ন ৰাজ্য সমূহৰ গৰ্ভণৰ সকলেও যোৱা নিৰ্বাচনত ভোটদান কৰা নাই। তেওঁলোক নিৰপেক্ষ হিচাপে

আছে। কিন্তু অসমৰ গৰ্ভণৰ বাহাদুৰে ভোটদান কৰিছে। এই খন ৰাষ্ট্ৰ। তেখেতে হাহিমুখে ভোটদান কৰিছে। তেখেতে নিশ্চয়, কংগ্ৰেছ বা কোনোৱা বিৰোধী পাৰ্টিক ভোট দিছে। তেখেতে যে ভোট দিছে এইটো ঠিক। গতিকে তেখেতে নিৰপেক্ষ প্ৰতিনিধি নহয়। ৰাষ্ট্ৰপতিৰ প্ৰতিনিধি হিচাপে এনে কৰাটো উচিত নহয়। গৰ্ভণৰে ভোটদান কৰি যি আচৰণ কৰিছে সেইটোৰ আমি প্ৰতিবাদ কৰিছো। আৰু তেখেতে বাজেট অধিবেশনত যিটো ভাষণ দিব সেইটো শুনিবলৈ আমি প্ৰস্তুত নহয়।

Shri Kamini Mohan Sarma— মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, মই আপোনাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিব খুজিছো যে লোকসভাৰ নিৰ্ব্বাচন হৈ গল। যোৱা ১৯৬৭ চনৰ লোকসভাৰ নিৰ্ব্বাচনৰ যি সকল ভোটাৰে ভোটাধিকাৰ পাইছিল সেই সকলৰ ভিতৰত এই নিৰ্ব্বাচনত বহু সংখ্যক লোকে ভোটাধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত হল গুৱাহাটী মহানগৰিৰে প্ৰায় ১৮ হাজাৰ লোক বঞ্চিত হৈছে। আমি অতি আচৰিত হৈছো যে যি নিৰ্ব্বাচনত ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে ভোট দান কৰা নাই সেই নিৰ্ব্বাচনত তেখেতৰ প্ৰতিনিয়ে কেনেকৈ ভোটদান কৰিব পাৰে। আনৰ নিৰ্ব্বাচনত ভোটাধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত কৰি নতুনকৈ অহা লোকক খৰধৰকৈ ভোটাধিকাৰ দিয়াৰ ৰহস্য কি? আমি আচৰিত হৈছো। তেখেতে কালি আহিয়েই কেনেকৈ ভোটাধিকাৰ পালে প্ৰকৃত ভোটাৰ সকলক ভোটাধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত কৰাত ৰাজ্য খনে মাত মতা নাই গতিকে তেখেতে আজি যিটো ভাষন দিব তাৰ আমি বিৰোধীতা কৰিছো।

মাননীয় অধ্যক্ষ— ৰাজ্যপাল সকলকো ভাৰতৰ সংবিধানে ভোটাধিকাৰ দিছে। গতিকে সেই সম্পৰ্কৰ প্ৰশ্ন ইয়াত আলোচনা কৰিব নোৱাৰে।

Shri Phani Bora— I agree with what you have said. The point is, the Governor has got every right to cast his vote for whomever he likes. But the convention is; the Governor has to act as an inpartial head of the State. Now in the case of this Governor, the Governor of Assam & Nagaland, has broken the convention. Not only that, on the eve of the election a series of articles have appeared. I have seen them in the Assam Tribune in

two days' issue continuously on 24th and 25th in which he propagated a particular view. I want to know what right the Governor has to propagate a particular view with regard to the economy of country and politics of the country which is before the elections. I want to know whether this Government, who was supposed to be his guide or his advisor, whether this Government advised him to write these articles, which according to me he has gone against the interest of the country and against the interest of the people and has served the interest of a certain group of people in the country and for certain people outside the country. For example, everybody knows that devaluation took place in 1966 which want a great mistake committed by the Government of India. Everybody says that was the beginning of the end of the economy of our country. This Governor, who is going to address the House not only defended the devaluation but advocated that was a best piece of diplomacy though it was a clear subserviance shown to the American imperialism. This Governor who is going to address the House on behalf of the Government has got to clarify, what the articles stand for which he has written on the eve of the elections. We are not going to accept him as impartial head of the State ; he represents a sect, a group of people who are reactionaries and also he is going to serve the cause of the foreign imperialism. Under the circumstances we are not prepared to listen to the Governor's address.

Shri Mahendra Mohan Choudhury (Chief Minister)—I beg to submit that the Governor as a citizen has got the franchise right as every Government servant is entitled to vote in the election without divulging the secrecy. So also the Governor has the right to vote for any candidate. Therefore, there is not fault on the part of the

Governor to take part in the voting.

Secondly, Sir, about the articles he has written, the Constitution has guaranteed freedom of expression to all citizens and by exercising that fundamental right conferred on him, if he ventilates his views I think, no fault can be found. So the objection which has been raised in this connection, the arguments have no force.

Shri Sailen Medhi—অধ্যক্ষ মহোদয়, মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে যিটো explanation দিছে যে যেনেকৈ চৰকাৰী বিষয়া সকলৰ ভোট দিয়াৰ অধিকাৰ আছে, সেইদৰে ৰাজ্যপালকো সংবিধানে ভোট দিয়াৰ অধিকাৰ দিছে। ৰাজ্যপালে ভোট দিয়াৰ বাবে যি আপত্তি ইয়াত উঠিছে সেই আপত্তি মুখ্য মন্ত্ৰীয়ে খণ্ডন কৰিবলৈ বিচাৰিছে। তেওঁ কৈছে যে অন্যান্য চৰকাৰী চাকৰিয়ালৰ দৰে তেওঁ চাকৰি কৰিছে। অন্যান্য চাকৰিয়ালে যেনেকৈ ভোট দিব পাৰে সেইদৰে ৰাজ্যপালেও ভোট দিব পাৰে। তেখেতে ৰাজ্যপালক সাধাৰণ চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ লগত তুলনা কৰিছে। অথচ—চৰকাৰী চাকৰিয়ালে যিদৰে ৰাজনৈতিক প্ৰবন্ধ লিখিব নোৱাৰে. ৰাজ্যপালেও কোনো ৰাজনৈতিক প্ৰবন্ধ প্ৰচাৰ কৰিব নোৱাৰে।

আন এটা কথা কৈছে যে ভাৰতীয় নাগৰিক হিচাপেও ৰাজ্যপালৰ ভোট দিয়াৰ অধিকাৰ আছে। কিন্তু এতিয়া কথা হৈছে যে নিৰ্ব্বাচনৰ আগে আগে এটা দলৰ খাটিৰত এইদৰে বাতৰি কাগজত প্ৰবন্ধ লিখি গোটেই দেশবাসী বিশেষকৈ অসমৰ জনসাধাৰণক বিভ্ৰান্ত কৰিবলৈ বিচাৰিছে। সেইটো উচিত হোৱা নাই। সেইটো সমৰ্থন কৰি মুখ্য মন্ত্ৰীয়েও অসমৰ জনসাধাৰণক ভুল পথে চালিত কৰিবলৈ বিচাৰিছে। সেই কাৰণে আজি আমি ৰাজ্যপালৰ ভাষণ শুনিবলৈ মান্তি নহয়।

Shri Dulal Chandra Barua— Mr. Speaker, Sir, the Chief Minister has stated.......

Mr. Speaker— Mr. Barua, I have taken my stand. The Chief Minister has already replied. Now I will give my ruling.

Shri Dulal Chandra Barua — If the Chief Minister says that the Governor is equal in status with a Lower Division Assistant then we have got nothing to say. If they consider Governor as a Government servant then we cannot accept him as an impartial person to take stand here and deliver his speech. If they consider Governor as an impartial man then the articles that he has written on the eve of the General Election should not have been written because these are objectionable. These articles are aimed at propagating in favour of Indira Gandhi. Moreover, as the Chief Minister has equated him with an ordinary Government Servant, we are not prepared to accept him as an impartial man.

Md. Shamsul Huda— অধ্যক্ষ মহোদয়, মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে কৈছে যে ৰাজ্য পালৰ নাগৰিক অধিকাৰ আছে৷ আমি কিন্তু সেইদৰে নেভাবো, কাৰণ তেওঁৰ যি ভূমিকা সেইটো সম্পূৰ্ণ দলীয় হিচাপে কৰিছে অৰ্থাৎ কংগ্ৰেছৰ দলীয় লোক হিচাপে কৰিছে। তেওঁ কংগ্ৰেছ দলৰ স্বাৰ্থৰ কাৰণে আমেৰিকান ধনতন্ত্ৰ সমৰ্থন কৰি ইন্দিৰা চৰকাৰৰ সপক্ষে প্ৰৱন্ধ লিখিছে। এইটো সম্পূৰ্ণৰূপে পৰিলক্ষিত হৈছে নিৰ্বাচনৰ আগে আগে এইদৰে প্ৰৱন্ধ প্ৰকাশ কৰাত। ইয়াৰ পৰাই সম্পূৰ্ণ প্ৰকাশ হৈছে যে তেওঁ নিৰপেক্ষ নহয় আৰু কংগ্ৰেছৰ দলীয় হিচাপে কাম কৰিছে। কিন্তু মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে কবলৈ বিচাৰিছে যে ৰাজ্যপালে নিৰপেক্ষ ভাৱে প্ৰৱন্ধ লিখিছে। চৰকাৰী বিষয়াই এইদৰে প্ৰৱন্ধ লিখাৰ বাবে চৰকাৰে কি নিৰ্মম ব্যৱহাৰ কৰি চাকৰীৰ পৰা বৰখাস্ত কৰিছে তাৰ প্ৰমাণ জ্বলন্ত প্ৰমাণ হৈছে সাপ্তাহিক নীলাচল কাগজৰ সম্পাদক শ্ৰীহোমেন বৰগোঁহাই। তেওঁৰ প্ৰৱন্ধত ৰাজনৈতিক গোন্ধ পোৱাৰ বাবেই তেওঁ চাকৰি এৰিব লগীয়া হ'ল। সেই কংগ্ৰেছ চৰকাৰেই আজি ৰাজ্যপালক প্ৰৱন্ধ লিখিবলৈ অধিকাৰ দিছে। কিন্তু কোনে এই অধিকাৰ দিছে অসম চৰকাৰে নে ভাৰত চৰকাৰে? যদি অসম চৰকাৰে দিছে মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে খোলাখুলি ভাৱে কওক যে ৰাজ্যপাল শ্ৰীব্ৰজ কুমাৰ নেহৰুক ৰাজনৈতিক প্ৰৱন্ধ লিখিবলৈ অধিকাৰ দিয়া হৈছে।

Mr. Speaker— Already I have stated that the Governor has a right to cast his vote in favour of any candidate he liked. As regards his articles, the articles are not before us and in those articles if there be anything you will have enough chance to discuss these in Governor's address because in the address also he has expressed his views which may not be reasonable to some Hon'ble members. And for that he may be criticised. The convention is that the Governor is to address this House and for that there should not be any more delay. I therefore request the members to take the opportunity of criticising the Governor in whatever way they like at the time when the debate will be taken up on the Floor of the House.

Shri Phani Bora— One thing for clarification, Sir. So far as the articles are concerned, the articles written as B. K. Nehru, Governor of Assam and Nagaland and his designation also is there. He has expressed his views as the Governor of Assam and Nagaland. We will know what address he is going to give. So far as that address is concerned, we are not referring to that. We do not know what address he is going deliver here. We refer to the articles he has written as Governor of Assam and Nagaland. I want to know from the Government whether these articles also expressed the views of the Government of Assam and if that be so then alone we can understand that whatever the Governor as Governor of Assam and Nagaland writes or speaks it is the views of the Government of Assam as well and without knowing that we cannot find out whether that is his individual views or the views expressed by him on behalf of the Government of Assam and even if it is his individual views whether a Governor can be equated with any Government servant. And if the Govt. servants also

are allowed to express their views on such political matters, on such economic matters, then as Secretary of Finance Department, as Secretary of the Police Department or I.G.P. can express their views as Government servants, let us know it. And if the Governor of Assam and Nagaland can write such articles and the Chief Minister then comes and says that the Governor has got the right according to the fundamental right under the Constitution of India then that is very surprising. We have never heard or seen such a thing. The Chief Minister has got to clarify this.

*Shri Mahendra Mohan Choudhury— Mr. Speaker, Sir, may I submit that the Governor's Address and the article written by the Governor which is published in certain paper are two different things. The Governor's Address is prepared by the Government and under the Constitution, and it must come through the mouth of the Governor. There is no individual responsibility in it. The responsibility rests with the Government. Secondly, the Governor has written some article on certain economical aspects relating to the State. When it is purely an economical matter, there is nothing to be blamed. He has some idea and has written and article on it. Unfortunately, I have not gone through the article. However, the two things should not be mixed up together. If there is anything to be discussed on the Governor's Address, it may be discussed later. The hon. Members will get ample time for such discussion.

(Interruption)

If the article is written by the Governor in his individual capacity and it goes against the Government may take action, otherwise not. Why should the Governor

*Speech not corrected.

be asked about the article now? In this particular case, I have not seen the article myself. It is not the time for discussion of such article here. Now, the Governor may be allowed to address the House. This matter may be raised later on.

Mr. Speaker :— This matter may be discussed later on. There is no bar in discussing the matter after the Governor's Address.

Shri Dulal Chandra Barua— The Governor is not acting as an impartial man. If he is acting as a party man, we are not going to listen to his Address.

Mr. Speaker— This can be discussed threadbare after the Governor's Address.

Shri Pushpadhar Chaliha— Mr. Speaker, Sir. There has been enough discussion in this matter. Let it be dropped now.

Mr. Speaker :— माननीय সদস্য সকল, আজি ৰাজ্যপাল ডাঙৰীয়াই তেখেতৰ ভাষন ১০-৩০ বজাত দিব। ৰাজ্যপাল ডাঙৰীয়া সদনত প্ৰবেশ কৰাত কেনেকুৱা নিয়ম কানুন পালন কৰিব লাগে সেই বিষয়ে কাগজ প্ৰত্যেক সদস্যৰে সন্মুখত দিয়া হৈছে। ৰাজ্যপাল ডাঙৰীয়া পূব দক্ষিন দুৱাৰেৰে বিধান সভাত প্ৰবেশ কৰিব।

Shri Kamini Mohan Sarma :— माननीय অধ্যক্ষ মহোদয়, যি ৰাজ্যপালে দলীয় স্বাৰ্থৰ হকে কাম কৰে তেনেকুৱা ৰাজ্যপালৰ বক্তৃতা শুনিবলৈ আমি সন্মত নহও।

(The Speaker then goes out to escort the Governor. The Governor then enters the Chamber).

Shri Dulal Chandra Barua— Mr. Speaker, Sir, through you, we want to know from the Governor whether he is acting as a party man or non-party man?

Shri Mahendra Mohan Chondhury— The Governor is not to reply in the House. He is not a party man. He is a man of individual status appointed by the President of India.

Shri Phani Bora— Sir, we find that he is not behaving as an impartial head of the State. He has through his writing and behaviour proved to be partial. Through his article he has p:oved that he is against the interest of the country. Therefore, he has proved to be partial. We are not going to listen to the Address to be given by the Governor. This is the view from our side.

Shri Lakshyadhar Choudhury— Partisan Governor Mordabad ! My, hon. Friends, as the partisan Governor is going to address the House, let us go out. We are not going to listen to the address given by him.

(Noise)

(As the Governor started giving his address the members of the opposition walked out.)

Address by the Governor

अधयक्ष महोदय एवं माननीय सद्स्यगण,

इस माननीय सदन को पिछली बार मेरे समवोधित करने के बाज से राजय और देश के लाखों करोड़ों लोगों को प्रभावित करनवाली कई महतवपूर्ण धटनायें घटीं। लमबे अर्से एक और विभिन्न कठिनाइयों में राजय की नियति के संचालक हमारे प्रिय नेता श्रीविमला प्रसाद चलिहा हमारे बीच नहीं रहे। देश ने एक प्रबुद्ध और समस्त मानवीय गुणसमपन्न नेता, एक महान प्रशासक और एक मेधावी राजनीतिक्ष खोया और खो

दिया मैंने एक अनमोल मित्र और विश्वसनीय सहकर्मी। इस सदन के नेता और सरकार के प्रधान के रूप में श्रीचलिहा के उत्तरदायित्वभार आज श्रीमहेन्द्र मोहन चौधुरी के ऊपर पड़ा है। श्रीचौधुरी का परिचय देना आवश्यक नहीं। इन्होंने विभिन्न रूपों में—अनेक पदों और स्थितियों के द्वारा जनता और राज्य की सेवा की है। मुझे विशवास है कि इनके प्रबुद्ध और समर्थ नेतृत्व में राज्य विकास और उन्नति के पथपर और आगे बढ़ सकेगा।

जैसा कि माननीय सदस्यों को मालूम है राष्ट्रपति के एक आदेश से कुछ दिन पहले लोक-सभा भंग हो गयी। परिणामस्वरूप होनेवाला मध्यावधि चुनाव भी अधिसंख्य राज्यों में समाप्त हो चुका है। यह बड़े सन्तोष की बात है कि हमारे राज्य में चुनाव शान्तिपूर्वक सम्पन्न हुए और इससे हमें विश्वास हो गया है कि लोक-तंन्त ने हमारे देश में दृढ़ता से जड़ जमा ली है। यह मेरी दृढ़ आशा है और मुझे विश्वस है माननीय सदस्यगण भी मेरे विचार से सहमत होंगे कि केन्द्र में एक शक्तिशाली और दृढ़ सरकार इस महान देश के भाग्य की दिशा निर्देशित करने के लिए बन जायेगी।

तस्करी, मवेशी-अपहरण, डकैती और अपहरण की कुछ छोटी-मोटी घटनाएँ छोड़कर पुर्वा पाकिस्तान की सीमापर स्थिति अपेक्षया शान्त रही। सीमा-शुल्क अधिकारियों की सहायता से हमारी फौज को बढ़ती तस्करी रोकने में सफलता मिल रही है। सुपमा-कुशियारा नदीपर पाकिस्तान द्वारा बनाये गये बांध से उत्पन्न स्थिति से सम्बन्धित प्रश्न पाकिस्तान सरकार के साथ राज्यस्तरपर उठाया गया है। उसी प्रकार का एक प्रश्न जो पाकिस्तान सरकार द्वारा जिंजिंराम नदीपर बनाए गये बांध एवं उसके हमारे देशपर पड़नेवाले प्रभाव से संबंधित है पाकिस्तान सरकार के साथ कूटनीतिक स्तरपर उठाया गया है। सीमा चिह्नित करने का कार्या लगभग समाप्त हो जाने के बाद हमारे पदाधिकारी सीमाँचल के मान-चिन्नों के अंतिम रूप देने एवं तैयार करने के लिए पाकिस्तान के पदाधिकारियों से मिल रहे हैं। गारो पहाड़ और मैमनसिंह सेक्टर

में अतिरिक्त सीमा-स्तंभ के निर्माण के संबध में भी कारवाई की जा रही है।

नगालैंण्ड सीमा की स्थिति अभी तनावपूर्ण बनी हुई है। नगालैंण्ड सशस्त्र पुलिस और नागरिकं द्वारा शिवसागर जिलें के संरक्षित वन में अतिक्रमण करने और हमारे लोगों को परेशान करने की खबर मिली है। 1925 की अधिसूचना के आधारपर दोनों राच्यों की सीमाभूमिपर चिह्नित करना हमारी सरकार आवश्यक समपती है। इस पीड़ा देनेवाली समस्या के शीघ्र समाधान के लिए मेरी सरकार ने भारत सरकार के साथ उच्चतम स्तरपर बातें की हैं। दोनों राच्यों को मैन्ती और शान्ति से एक साथ रहना है, और मेरी सरकार की यह हार्दिक आशा है कि अच्छा पड़ोस-समबंध और सद्भाव यहाँ पुनः हो जायेंगे।

इस अवधि में पुरे राच्य में साम्प्रदायिक एकता बनी रही। मेरी सरकार को इसका श्रेयः बहुत दुर तक मिलना चाहिए जिसने एकता बनाये रखने के लिए दृढ़ वयवस्था की। जिला अधिकारियों को न केवल साम्प्रदायिक संघर्ष को प्यारभिक स्थिति में ही रोकने के लिए तुरन्त और दृढ़ व्यवस्था लेने के लिए निर्देश जिया गया, बाल्कि इस प्रकार की घटनाक्षों का अदेशा चवेर होते ही उन्हें रोकने के लिए वयवन्था लेने को भी कहा गया। उन्हें साम्प्रदायिक स्थिति को सामान्य कानून से अलग मानकर काम करने का अदेश दिया गया। यह सच है कि गोवालपारा, काछार ओर मङल्दै में कुछ छोटी-मोटी घटनाये घटी। किन्तु उन्हें दृढ़ और प्रभावशाली ढ़ंग से निबटाया गया और वे फैंल सकी।

कनून और वयवस्था को स्थिति सासान्यतया सन्तोषप्रद रही। मेरी सरकार फिर भी नक्सालवादियों की समस्या से चिन्तित रही है। जोतदारो और महाजनो को मारने की सात घटनाओ के अतिरिक्त कई असफल प्ययत्न भी सरकार की दृष्टि में आये। कोई भी सही सरकार इस प्यकार की घटनाये बरदास्त नहीं कर सकती। कड़ा कदम उठाने के लिए पुलिस को आदेश दिया गया है। उग्रवादी कारवाई के सिलसिले

में कुल 432 आदमी गिरफतार किये गये। कई देशी बन्दुक और अन्य अस्त पुलिस ने बरामद किये।

गत दिसमबर महीने में लखिमपुर में घटी उस घटना के समबध में माननीय सदस्यों को मालूम है जिसमें एक स्कूल के शिक्षक के ऊपर पुलिस द्वारा कथित प्रहार के सिलसिले में पुलिस और छात्रों के संघर्ष में 71 आदमी जख्मी हुए जिनमें 21 पुलिस के आदमी भी थे। सरकार ने लखिमपुर जिले के जिला और दौरा जज श्रीधीरेन्द्र चन्द्र शर्मा की अधयक्षता में एक जाँच-अयोग का गठन किया है जो घटना और उसके कारणों के सम्बंध में जाँच करेगा। शिवसागर जिले का जिला और दौरा जज श्रीमहम्मद मतियूर रहमान की अधयक्षता में एक दूसरा आयोग गठित किया है। जो 15 दिसम्बर 1970 को धनश्रीमुख में मछली पकड़ने सम्बंधित उस घटना तथा उसके कारणों के बारे में जाँच करेगा जिसमें पुलिस द्वारा गोली चलाने के कारण दो आदमी मरे और आठ आदमी घायल हुए।

मिजो पहाड़ में गावों को एकत्र करने का जो काम प्यारंभ किया गया था, उसे और दृढ़ किया गया। वैरी उग्रवादी पक्ष पूर्वी पाकिस्तान में चले जाने को मजबूर हुआ और उसे तोड़-भोड़ के कार्यों द्वारा अपने लक्षय की प्राप्ति की कोशिश करनी पड़ी। जहां एक और सुरक्षा की व्यवस्था मजबूत की जा रही है वहीं दूसरी ओर सरकार इसके लिए भी उत्सुक है कि गावों का एकीकरण व्यवस्थित रूप से हो ताकि गाँववालों को कम-से-कम कठिनाई हो और सुनियोजित विकास और सुरक्षा की सुविधा उन्हें मिले। बड़े पैमाने पर जल-आपूर्त्ति की और चिकित्सा-सेवा की व्यवस्था की गयी है। अधिक खर्च होने के बावजूद पावै-लाखेर अंचल में जहाँ आँधी-तूफान की वजइ से बहुत नुकसान हुआ था—हवाई जहाज से सामान गिराकर यथेष्ट खाद्य-सामग्री की आपूर्त्ति की विशेष व्यवस्था की जा रही है। इन पीड़ित लोगों के साथ हमारी सहानुभूति है और हम यह आश्वासन देते हैं कि सरकार उनका कष्ट कम करने के लिए आवश्यक व्यवस्था करेगी।

सतर्कता आयुक्त के अधीन भ्यष्टाचार-निरोध विभाग सरकारी कर्मचारियों में भ्यष्टाचार की रोक-थाम और जाँच के काम में लगा रहा । गत एक वर्ष में 269 मामलों को दर्ज किया गया और 189 मामलों में जिनमें कुछ पहले से चले आ रहे थे-निर्णय दिये गये । 29 मामलों में कारवाई करने की सन्तुस्ति की गयी ।

माननीय सदस्यगण जानते हैं कि इधर के वर्षो में राज्य की आर्थिक स्थिति विशेष अच्छी नहीं रही है । फिर भी जीवन-यापन के व्यय में वृद्धि और कर्मचारियों की कठिनाइयां देखते हुए सरकार ने एक वेतन-समिति गठित करने का निश्चय किया है जो वेतन मान में संशोधन और सम्बंधित विषय पर विचार करेगी ।

बढ़ती हुई बेकारी की समस्या से मेरी सरकार बहुत चिन्तित है । बेकारी के सम्बंध में यद्यपि विश्वसनीय आँकड़े खुलभ नहीं है फिर भी समस्या के गुरुत्व का आन्दाजा रोजगार-कार्यालयों में काम खोजनेवालों की दर्ज संख्या से लगाया जा सकता है । 3113-12-60 को जहाँ ऐसे लोगों की संख्या 29,816 थी वहाँ 31-12-70 को यह संख्या 78,050 पहुंच गयी । प्रवेशिका उत्तीर्ण और अधिक शिक्षित लोगों में काम खोजनेवालों की संख्या 1960 की 6,241 से बढ़कर 1970 में 20,360 तक पहुँच गयी । निश्चय ही ग्रामीण इलाकों में सामयिक बेकारी और आधी बेकारी अत्यधिक है एवं शहरी इलाकों में पूरी बेकारी । शिक्षा के प्यसार के साथ साथ शिक्षित काम खोजनेवालों की संख्या बढ़ती ही जायेगी ।

रोजगार की वृद्धि के प्रयत्न में हमें राज्य की आर्थिक स्थिति को धयान में रखना होगा जो मुख्यतः कृषिपर आधारित है और जहाँ के 72 प्रतिशत लोग कृषिपर निर्भर करते हैं । इसलिए कृषि रोजगार वृद्धि की कुंजी है । अतः यह अनिवार्य है कि कृषि का अधुनिकीकरण हो और जधिशेष हो जिससे कृषि-उद्योग और कृषिनिर्भर उद्योग की योजना बनायी जा सके । कई फसल उपजा पाने से सामयिक बेकारी कम होगी और भूमिहीन किसानों में अधिशेष भूमि के उदार वितरण से लाभदायक रोजगार की भी व्यवस्था होगी । इन युग्म उद्देश्यों को सामने रखते हुए मेरी सरकार आधुनिक कृषि-पद्धति को लोकप्रिय करने

की और अधिशेष भूमि के उदार वितरण की व्यवस्था कर रही है। अधिक उपज देनेवाले धान की बोवाई 3·5 लाख एकड़ भूमि में और अधिक उपजवाले गेहुँ की बोवाइ 0·40 लाख एकड़ भूमि में की गयी है। आधुनिक कृषि-पद्धति प्रकृति की कृपापर निर्भर नहीं कर सक्ती। इसलिए सिचाई की सुविधा का विस्तार किया गया है। पात्रदिसा और हारगुटि सिंचाई योजना का कार्य अब समाप्तिपर है और शुक्ला योजना का काम भी चल रहा है। नगाओं जिले के कलियावर मण्डल में उठाऊ सिंचाई योजना का कार्य भी हाथ में लिया जा रहा हैं। सिंचाइ विभाग द्वारा लागू की गई उन योजनाओं के अलावा कई छोटी सिंचाई योजनायें उठाऊ सिचाई योजनाये और अगभीर नल-कूप योजनायें भी कृषि विभाग द्वारा अलग से ली जा रही हैं। ये योजनायें न केवल मौसमी कृषिव्यवस्था को मौसमपर निर्भर रहने से मुक्त करेंगी वल्कि उससे एकाधिक फसल उपज सकेगी एवं सूखे मौसम में भी खेती हो सकेगी। आधुनिक कृषि-पद्धति में भूमि में अन्तरधारितों के रूप में रुपया लगाना जरूरी है। इस कार्य के लिये ऋण की जावश्यकता है। सहकार ऋण-व्यवस्था और राष्ट्रीयकृत बैंक इस क्षेत्र में मौजूद हैं और गत मौसम में इन संस्थाओं ने दो करोड़ रुपये किसानों को सामयिक ऋण रुप में दिये हैं। यह प्रसन्नता की बात है कि भारत के रिजर्व बैंक ने हाल ही में राच्य के एपेक्स बैंक को ऋन देने का एक सिलसिला नये सिरे से चालू किया है। इन व्यवस्थाओं के अतिरिक्त छोटे सोमान्त किसानों को और भूमिहीन कृषि-मजदूर तथा ग्रमीण कारीगरों को सहायता देने की दृष्टि से गोवालपारा, कामरूप, नगाओं और मिकिर पहाड़ जिलों में चार योजनायें चालू की गयी हैं। ये योजनायें करीब 1·5 लाख छोटे सीमान्त किसान और भूमिहीन किसानों को सहायता पहुचा-येंगी। भूमि-सुधार कानून के अन्तर्गत अब तक 4,63,884 बीघे जमीन ली जा चुकी है और इनमें 4,28,796 बीघे जमीन भूमिहीन किसानों के साथ 1970 इं० में बन्दोबस्त की गयी है। इसके अतिरिक्त उसीवर्ष आमटेका, काकडोङा रेङ्गाइ लाटूमाइ, शिलधराइनपुर और नोवानदी संरक्षित बन से 36,088 एकड़ भूमि भूमिहीन किसानों के बीच बाँटने के लिए

असंरक्षित की गयी। भविष्य में भूमि-सुधार और भूमिहीन किसानों के बीच अधिशेष भूमि का बितरण मेरी सरकार की भूमि-वितरण से सम्बंधित मुख्य नीति होगी। जैसा कि माननीय सदस्यों को मालूम है जुलाई 1970 में भूमि हथियाने का एक आन्दोलन राज्य के विभिन्न स्थानों में चलाया गया था। मेरी सरकार ऐसी स्थिति उत्पन्न करना चाहती है जब जबरदस्ती भूमि हथियाने की आवश्यकता ही नहीं रह जायेगी और भुमिहीनों की न्यायोचित मांग वैधानिक तरीकों से यथासंभव पूरी की जायेगी।

कृषि उत्पादन के साथ गहरा सम्बंध रखनेवाली और हर वर्ष आनेवाली बाढ़ के सम्बंध में भी जिससे फसल, बवेशी और मकानों को अपार क्षति पहुँचती है और यातायात भंग हो जाता है और हमारे लोगों की, विशेषतः किसानों को अपार कष्ट होता है। हमारी सरकार चिन्तित है। गत वर्ष केवल बाढ़ से ही 13 करोड़ रुपयों के नूकसान का अंदाजा लगाया गया और 84 लाख रुपये बाढ़-पीड़ितों की राहत के रुप में खर्च करने पड़े। इसलिए यह अनिवार्य हो गया है कि विशाल ब्रह्मपुत्र नदी और इसकी शाखा-नदियों को नियंत्रित किसा जाय। इसी उद्देश्य से जुलाई 1970 में बह्मपुत्र बाढ़-आयोग की स्थापना की गयी। बह्मपुत्र बाढ़-निकाय के निदेशाधीन कार्य करनेवाले इस आयोग को बह्मपुत्र धार की रक्षा के हेतु विस्तृत बाढ़-नियंत्रण व्यवस्था का उत्तरदायित्व दिया गया है। यह एक राष्ट्रीव समस्या है और वस्तुतः राज्य सरकार की सामर्थ्य के परे है। संभव है केन्द्र सरकार को यह योजना लेनी पड़े। मेरी सरकार ने योजना-आयोग से विमर्शा किया है और भारत सरकार ने हमें यह आश्वासन दिया है कि तकनीकी दृष्टि से उत्तम और सक्षम योजनाओं के लिये पर्याप्त आर्थिक सहायता मिल जायेगी। इसलिए यह जरूरी है कि पूरी सावधानी और मुस्तैदी से केन्द्र के सामने पेश करने के लिए विहित योजनायें तैयार की जाये। दिहङ और सोवणशिरी नदीपर संभाव्य बांध-निर्माण तथा पागलादिया अवरोध नदीक्षेत्र के लिए खोज सम्बंधी कार्य शुरू कर दिये गये है। इसके अतिरिक्त हिमालय के पाददेश के किनारे वर्षा के पानी को रोक रखने के लिए स्थान निर्मान का कार्य किया

जा रहा है और गुवाहाटी में उपग्रह फोटो ग्रहण-केन्द्र स्थापित किया जा रहा है जो उपग्रह द्वारा भेजे गये मेघ-चित्र ग्रहण कर सके। आयोग को अभिकल्प, गवेषणा और गुण नियंत्रण की दृष्टि से अधिक सशक्त बनाया जा रहा है ताकि वह कायन्वियन के लिए विस्तृत और फलदायक योजनायें तैयार कर सके। गवेषणा-कर्य और योजना कार्यान्वयन का काम कठिन होगा, किन्तु मुस्ये विश्वास है हमारे अभियन्ता और कारीगर इस कार्य में समर्थ होंगे और सही समाधान ढुँढ़ निकालेंगे।

मणिपुर की पहाड़ी से निकलकर काछार से बहनेवाली बराक नदी वर्षा के दिनों में सतत भयानक बाढ़ लाती है जिससे फसल तथा अन्य सम्पत्ति को बड़ी हानि पहुँचती है और यातायात में गंभीर बिघन उत्पन्न होना है। ई० 1966 में ही इसने 4·37 करोड़ रुपये की सम्पत्ति का नुकसान किया है।

एक बहु उद्देश्यीय विद्युत, बाढ़ नियंत्रण और सिचाइ-योजना तैयार की जायगी है। इसके लिए केन्द्रीय जल एवं शक्ति आयोग ने जिस स्थान का चुनाव किया था उसका विरोध मणिपुर सरकार ने इस आधारपर किया कि उससे मणिपुर क्षेत्र की बहुत सारी जमीन डूब जायेगी। केन्द्रीय भायोग एक विकल्प स्थान की तलाश कर रहा है।

गत वर्ष उद्योग क्षेत्र में भी उत्साहजनक पगति हुई है। बङाइगाओं में 10 लाख टन की शोधशाला तथा पेट्रो-रासायनिक कारखाना स्थापित किये जाने की घोषणा भारत सरकार कर चुकी है। इसके लिए एक स्थान चुनाव-समिति की नियुक्ति भारत सरकार ने कर दी है। भारत सरकार ने डिटारजेण्ट और उस प्रकार के उत्पादन करने की संभावना संबन्ध में भी जाँच करने के लिए आपनी सहमति दे दी है। समस्त डि·एम·टि/पलियेष्टर सूत का उपयोग असम में ही करने की स्वीकृति हमें भारत सरकार ने दे दी है। इससे राज्य में औद्योगिक विकास के क्षेत्र में एक नया क्षितिज खुल गया है। ऊन खुत और रेशम जो इस राज्य में पर्याप्त मात्रा में से पाए

जाते है के अतिरिक्त डि-एम-टि/पलियेष्टर सूतपर आधारित कपड़ों का उद्योग आरम्भ कर सकने का सुन्दर भविष्य मुझे स्पष्ट दिखाई पड़ रहा है। बोकाजान में सिमेण्ट कारखाने का प्रारम्भिक निर्माण-कार्य शुरू हो चुका है। शिलघाट की जूट मील में उत्पादन-कार्य शुरू हो गया है।

राज्यिक खण्ड की योजनाओं के साथ योगीघोपा में प्रतिदिन 120 टन पाल्प और 90 टन कागज तैयार करने की क्षमतावाला कागज कारखाना लगाया जा रहा है। इस कारखाने तथा अन्य कारखानों की आवश्यकता की पूर्ति के लिए योगीघोपा में ही काष्टिक-सोडा और क्लोरीन कारखाना बनाने का प्रस्ताव किया गया है।

सदन को सूचित करते मुझे हर्ष हो रहा है कि मेरी सरकार के अग्रहपर भारत सरकार ने दो कागज कारखानों की स्थापना का निश्चय किया है—एक होजाइ या इसके आसपास और दूसरा काछार में। इसके अतिरिक्त काछार में 26 करोड़ की लागत से एक चीनी-कारखाना एक बड़े पैमाने का फल-संरक्षण कारखाना तथा सजावट के काम में आनेवाला प्लाइउड उद्योग स्थापिय किए जाएंगे।

क्षेत्रीय असन्तुलन को दूर करना भी मेरी सरकार का एक मुख्य धयेय है। गोवालपारा में पेट्रो-रासायनिक कारखाना और पेपर मील नगाओं में एक पेपर मील और एक जूट मील तथा काछार में कई उद्योग खुल जानेपर स्थानीय लोगों की न्यायसंगत आकांक्षायें बहुत हदतक पूरी हो जायेंगी। क्षेत्रीय असन्तुलन को दुर करने के लिए ही पिछड़े क्षेत्रों में उद्योग खोलने के लिए विशेष सुविधाएँ प्रदान करने का भी प्रस्ताव किया जा रहा है। अबतक गोवालपारा, मिजो और मिकिर पहाड़ जिलों को पिछड़े क्षेत्र के रूप में स्वीकार किया गया है जो पाण्डे कमेटी के द्वारा निर्धारित वस्तुनिष्ठ कसौटी को पूरा करते है। जो सुविधायें दी गयी है उनमें पिछड़े हुए क्षेत्र में उद्योग खुलने के लिए लाइसेन्स की अनावश्यकता मुलधन विकास सामग्री के आयात हेतु विदेशी विनिमय मुद्रा के अबंटन के सम्बंध में विशेष व्यवस्था, चुने हुए उद्योगों की छूट, बिक्रीकर और अन्य करों में छूट

व्याज की कम दर और ऋण-परिशोध की लम्बे अवधि, 50 लाख रुपये से कम निर्दिष्ट पूंजि के नये फार्म के लिए निर्दिष्ट पूँजि के लम्बे अंशतक सीधा अनुदान अथवा सहायता और इनके अलावा साधनों की अपूर्त्ति के लिए विशेष सुविधा प्रदान करना है। मेरी सरकार की आशा है कि पूँजी लगानेवाले सरकार की उदार सहायता का पूरा लाभ उठाएंगे और राज्य में उद्योग स्थापित करके राज्य के संतुलित विकास में सहायता देंगे। आज हमारी आधारभूत आवश्यकता है अधिक से अधिक रोजगार की सुविधाओं की सृष्टि करना। विकसित देशों के अनुभव से यह पता है कि सर्वाधिक रोजगार तृतीय खण्ड में, यातायत तथा बनी चीजों को बाहर भेजने में ही मिलता है। शिक्षित बेकार युवकों को टेक्सी, बस और पेट्रोल-पम्पों की पर्मिट देने में विशेष रूप से धयान में रखा जा रहा है। अबतक 200 टौरिष्ट टेक्सी, 697 क्षेत्रीय टेक्सी और 402 बसों के लिए पर्मिट दी जा चुकी है। पूरे राज्य में आटो-रिक्सा के प्रचलन का निर्णय सरकार ने किया है और गुवाहाटी में पहदे दी गई 200 पर्मिटों में अधिकतर शिक्षित बेकार युवकों को दी गयी है। कृषि के आधुनिकीकरण तथा इन उद्योगों की स्थापना से प्राथमिक, द्वितीय एवं तृतीय खण्ड में जो रोजगार बनेंगे उनसे राज्य की बेकारी-समस्या बहुत हद्तक हल हो पायेगी।

राज्य की अर्थनिति में चाय उद्योग का एक महत्वपूर्ण स्थान है। स्वभावतः चाय उद्योग में संकट मेरी सरकार के लिए बड़ी चिन्ता का विषय रहा है। हमारे चाय-उद्योग की रक्षा के लिए गुवाहाटी में चाय-नीलाम केन्द्र खोलकर एक महत्वपूर्ण कदम उठाया जा चुका है। कलकत्ता का विरोध मिटाया जा चुका है। चाय-उद्योग तथा रेलवे ने हमारे साथ सहयोग किया है और यह केन्द्र ठोस आधार पर अवस्थित हो चुका है। उत्तरी बंगाल से आई चाय भी इस केन्द्र में बिकी है। व्यवसाय एवं उद्योग के सहयोग की मैं प्रशंसा करता हूँ।

विद्युत उत्पादन के क्षेत्र में उल्लेखनीय बिकास हुआ है। चन्द्रपुर

विद्युत स्टेशन वर्त्तमान वर्ष के अन्नतक चालूकर दिया जायेगा। नांगल-बिबरा थार्मल ष्टेशन का प्रथम खण्ड भी चालू हो जायेगा। गुवाहाटी से नगाओं और शिलङ से चेरापुंजी तक संचारन लाइन बिछाने का कार्य भी सन्तोषप्रद है। ग्रामिन विद्युतीकरण कार्यक्रम के अनुसार अबतक 781 गावों में बिजली पहुँचायी गयी जब कि गांधी शताब्दी वर्ष में 700 गावों में ही बिजली पहुँचाने का धयेय था। अगले वर्ष में 207 गावों के विद्युतीकरण प्रस्ताव है।

अनुसूचित वर्ग और अनुसूचित उपजातियों के कल्याण के सम्बन्ध में मेरी सरकार सर्वदा सचेष्ट रही है। इस दिशा में मेरी सरकार सलाहकार समिति की सिफारिशों के अनुसार कार्य कर रही है। सरकारी सेवा में संरक्षण के सम्बन्ध में मेरी सरकार चाहती है कि संरक्षण का लक्षय अधिक से अधिक 1973 तक प्राप्त कर लेना चाहिए। निजी खण्ड के उद्योगों और सिब्बंदी को सरकार ने सलाह दी है कि स्थानीय युवकों को और इन सम्प्रदायों के लोगों को यथेष्ट प्रतिनिधित्व दिया जाय।

प्रकृत मछुवे लोगों के स्वार्थ की सुरक्षा हेतु सरकार ने राज्य के अनुसूचित वर्ग और काछार के मैमल सम्प्रदाय के प्रकृत मछुवों की सहकार मत्स्यक्षेत्र समितियों के लिए 60 प्रतिशत पंजीचित मत्स्यागारों को खुरक्षित रखकर ठोस कदम उठाया है। पिछड़ी हुइ श्रेणियों, चाय बगान के मजदूरों और भैयामी उप जाति के लोगों को लाभ पहुँचाने के लिए विशेष योजनायें की जा रही हैं।

सदन को मालूम है कि पूर्वी पाकिस्तान के बहुत सारे लोगों को अपना घर छोड़ना पड़ा और भारत में शरण लेनी पड़ी। मेरी सरकार ने आत्रय देने का उत्तरदायित्व लिया और 1960 के बाद पाकिस्तान से आए 12,229 परिवारों का पुनवसिन किया जब कि सरकार ने 12,000 परिवारों के पुनर्वासन का ही उत्तरदायित्व लिया था। पुनर्वासन की व्यवस्था कर सकने के समयतक बहुत सारे परिवार स्थानीय शिविरों में रखे जा रहे हैं।

शिक्षा के आधार के अभाव में कोई लोकतंत्र चल नहीं सकता। आर्थिक कठिनाई के बावजूद प्राथमिक और तकनीकी शिक्षा का प्रसार किया जा रहा है। सामान्य शिक्षा के क्षेत्र में दृढ़िकरण और शिक्षण-मान के उत्थानपर जोर दिया जा रहा है।

जनता के सामान्य स्वास्थ्य के के उन्नयन की योजना के अन्तर्गत उत्तरी काछार पहाड़ जिले में एक स्वयंपूर्ण जिला स्वास्थ्य प्रशासन की स्थापना की गयी है। धेमाजी और साइहा में दो स्वास्थ्य उपमण्डल खोलने की योजना है। पिछले वर्षों की तरह ही संक्रामक रोगों की रोक-थाम के लिए व्यवस्था की गई है। राज्य में परिवार नियोजन आन्दोलन को जोरदार करने के उद्देश्य से असम के गावों के 99 उपकेन्द्रों सहित 67 परिवार नियोजन केन्द्र खोले गए। ई० 1971-72 में 3 0 उपकेन्द्र और 30 केन्द्र खोलने का प्रस्ताव है और योजना को लोकप्रिय बनाने के लिए दृढ़ कदम उठाये जा रहे हैं। कामरूप जिले को इस योजना के अन्तर्गत लिया गया है। काछार को भी इसके अन्तर्गत लाने की योजना है। शिलचर और गुवाहाटी मेडिकेल कालेज के भवन-निर्माण कार्य चल रहे हैं।

हमारे युवकों में फैली हुई बेचैनी को देखकर मेरी सरकार चिन्तित है। उद्देश्य का अभाव और देश की प्रगति में भागीदार होने की भावना का अभाव दिखाई पड़ रता है। देश के साथ एकत्व की भावना का विकास आवश्यक है। सांस्कृतिक और भावनात्मक एकता और स्वस्थ तथा रचनात्मक दृष्टि के विकास के उद्देश्य से परीक्षा के रूप में इस राज्य में कुछ विनोदन-केन्द्र खोलने का प्रस्ताव है जहाँ हमारे युवक एक दूसरे से मिल सकेंगे और विचार-विनिमय कर सकेंगे। यह परीक्षा सफल होनेपर ऐसे केन्द्रों की संख्या बढ़ाई जायगी।

आर्थिक तथा अन्य बिलों के अतिरिक्त मेरी सरकार आपलोगों के के सामने वर्तमान अधिवेशन में निम्नलिखित विधेयक प्रस्तुत करेगी:—

1. असम भूमि-राजस्व नियंत्रण (संशोधन) बिल।

2. असम राजस्व अदायगी (संशोधन) बिल।
3. असम दूकान और संस्थापना बिल।
4. असम कृषि आय-कर (संशोधन) बिल।
5. असम क्रय-कर (संशोधन) बिल।
6. असम सार्वजनिक भवन (अनधिकृत दखलदार उच्छेद) बिल, 1971.

कठिन समय सामने है किन्तु उससे हमें सुन्दरतर, अधिक समृद्धिशाली एवं अधिक सम्यक समाज निर्माण के अपने दृढ़ संकल्प से विचलित नहीं होना है। इसलिए आइये, हम महानतर असम और महानतर भारत के निर्मान के लिए एक साथ जुटकर शान्ति और एकनिष्ठता से अधिक परिश्रम करने का संकल्प करें।

— जय हिन्द —

Announcements by the Speaker : Governor's Address to the House

Mr. Speaker— Under Rule 13(2) of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Assam Legislative Assembly, I hereby report to the Assembly that the Governor had been pleased to make a speech today under Article 176 of the Constitution of India and the speech of the Governor has already been laid on each member's table.

Motion to discuss the Address by the Governor

Mr. Speaker : I have now got notice of a Motion which reads :

"The House do now discuss the Address given by the Governor on the 9th March, 1971 and adopt the same.

Proposed by—Sri Dharani Dhar Choudhury
Seconded by—Shri S. N. Das"

Under Rule 19 of the Rule of Procedure and Conduct of Business in Assam Legislative Assembly, I fix 10th, 15th 17th, 18th, 24th March, 1971 as the dates for discussion of the Governor's Address delivered under Article 176 of the Constitution of India.

Report of the Business Advisory Committee

Mr. Speaker—Under Rule 230 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in Assam Legislative Assembly, I hereby inform the House that I called a meeting of the Business Advisory Committee on 5th March, 1971 to settle the programme of Business of the Budget Session of the Assam Legislative Assembly.

The Committee considered the notices of business received from the Government as well as from Private Members and accepted the programme, copies of which have already been circulated to the members. It will appear that the Session will extend over a period of 71 days with 43 working days. The Assembly will adjourn from 13th April to 20th April, 1971 on account of Bohag Bihu. Out of the 43 working days 33 days have been earmarked for transaction of Government Business and 10 days for disposal of Private Members' Business.

The Supplementary Budget for 1970-71, a vote on accounts for the first quarter of the financial year and the excess demands for Grants for 1965-66 will be presented on 10th March, 1971 and the Budget for 1971-72 will be presented on 22nd March, 1971.

As recommended by the Business Advisory Committee 29th and 27th March, 1971 which are to be normally recess days will also be treated working days on which Government Business will be transacted.

I hope this has the approval of the House.

Shri Dulal Chandra Barua - Sir, I have a submission to make. As it appears from the Programme of Business, the House will continue upto 12th April and then adjourn till 21st April on account of Bohag Bihu. Sir, this is one of the greatest festivals for us. So 12th being the Uruka, it will not be possible for us to attend the House on that day, and we will not be able to be free to come to the House on the 25th April, the vacation being very short. Therefore I suggest that the House be adjourned on the 8th April instead of 12th April and reassembled on the 26th April instead of 21st April.

Shri Mahendra Mohan Choudhury (Chief Minister)—Sir, let this be referred to the Business Advisory Committee.

Mr. Speaker— The suggestion will be placed before the Business Advisory Committee.

Motion to discuss the Address by the Governor

Mr. Speaker—I have received notice of a motion moved by Shri Lakshya Dhar Choudhury and seconded by Dr. Surendra Nath Das, which reads as follows :

"Under Rule 13(3) of the Rule of Procedure and Conduct of Business in Assam Legislative Assembly, we want to move the following motion.

"The House regrets as the Governor's Address fails to touch the vital problems of the State".

Another notice which reads

"Under Rule 13(3) of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Assam Legislative Assembly, I move the following motion on the Governor's Address in the Assembly.

Moved by Shri Phani Bora M.L.A.

Supported by Shri Sailen Medhi, M.L.A.

THE MOTION

"That the Assembly having heard the Address of the Governor do now disapproves the address in the following :—

"That the Governor's address has failed to make a correct assessment of the bankrupt economic situation of the State and also to give a realistic perspective of removing the growing unemployment and to bring about an economic re-generation.

"That the address failed to point out the dangerous political and administrative trends revealed during the mid-term Lok Sabha election and their consequences."

The Assam Contingency Fund (Argument of Corpus) Ordinance, 1970 (Assam Ordinance V of 1970)

Shri Kamakhya Prasad Tripathy (Minister, Finance)— Mr. Speaker, Sir I beg to lay the Assam Contingency Fund (Augmentation of Corpus) Crdinance, 1970 (Assam Ordinance V of 1970).

The Assam Appropriation Ordinance 1970 (Assam Ordinance VI of 1970)

Shri Kamakhya Prased Tripathy (Minister, Finance)— Mr. Speaker, Sir, I beg to lay the Assam Appropriation Ordinance, 1970 (Assam Ordinance VI of 1970).

The Assam Agricultural Income-Tax (Amendment) Crdinance, 1971 (Assam Ordinance I of 1971)

Shri Kamakhya Prasad Tripathy (Minister Finance)— Mr. Speaker, Sir, I beg to lay the Assam Agricultural Income-Tax (Amendment) Ordinance, 1971 (Assam Ordinance I of 1971) together with a statement under Rule 62(2) of the Rules of Procedure and Conduct of Business in Assam Legislative Assembly.

The Assam Public Premises (Eviction of Unauthorised Occupants) Ordinance 1971 (Assam Crdinance II of 1971)

Shri Mahendra Mohan Choudhury (Chief Minister)— Sir, I beg to lay the Assam Public Premises (Eviction of Unauthorised Occupants) Ordinanee, 1971 (Assam Crdinance II of 1971).

Obituary Reference on the death of Shri Bimala Prasad Chaliha (C.M.)

Shri Mahendra Mohan Choudhury (Chief Minister)—

অধ্যক্ষ মহোদয়, আমাৰ অতি আদৰৰ আৰু শ্ৰদ্ধাৰ নেতা শ্ৰীবিমলা প্ৰসাদ চলিহা দেৱক আমাৰ মাজৰ পৰা কালে অপহৰণ কৰি লৈ গল। তেখেতে ২ বছৰৰ অধিক কাল আমাৰ এই সদনৰ নেতা হিচাবে কাৰ্য্যাৱলী সুস্থ ভাৱে পৰিচালনা কৰাত সহায় কৰিছিল আৰু অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰী হিচাবে এই কালছোৱাত সমস্যা জৰ্জৰিত অসম ৰাজ্যখনক সমস্যা সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত আগবঢ়াই নিছিব। তেখেতৰ মুখ্যমন্ত্ৰীত্বৰ এই সুদীৰ্ঘ ১২ বছৰত অসম ৰাজ্যখনে বহুতো ঐতিহাসিক পূৰ্ণ জটিল সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছিল। সেই সমস্যাৱলীৰ সন্মুখত তেখেতে দৃঢ় আৰু অবিচলিত ভাৱে ঠিয় দি সেইবিলাক সমস্যা নেওচি আমাৰ ৰাজ্যখনক প্ৰগতিৰ পথত আগবঢ়াই নিব পাৰিছিল আৰু তাৰ মাজেদি তেখেতৰ প্ৰতিভা আৰু বুদ্ধি বিচক্ষনতা প্ৰকাশ পাইছিল। তেখেতে দুবাৰ অসম প্ৰদেশ কমিটিৰ বিনাপ্ৰতিদন্দিতাই সভাপতি নিৰ্ব্বাচিত হৈছিল। তেখেতৰ নেতৃত্বই কংগ্ৰেছ অনুস্থান শক্তিশালী কৰি গঢ়ি তোলাত সহায় কৰিছিল তেখেতৰ সমদৰ্শিতা গুণে অসমৰ বিভিন্ন ধৰ্ম্ম, সম্প্ৰদায়, ভাষা-ভাষী আৰু জাতিৰ মানুহৰ মাজত সংহতি আনিব পাৰিছিল। পৰ্ব্বত ভৈয়াম আৰু জনজাতীয়, অনুসূচীত আৰু অন্যান্য পিছপৰা সম্প্ৰদায়ৰ লোক সকলৰ তেখেত বিশ্বাস ভাজন আছিল। তেখেতে বিশ্বাস কৰিছিল যে ভাৰতৰ প্ৰতিৰক্ষা শক্তিশালী কৰিবৰ বাবে ভাৰতৰ পূৰ্ব্বাঞ্চলত বাস কৰা আটাইবিলাক লোকৰ মাজতে সংভাৱ সপ্ৰীতি আৰু মিলাপ্ৰীতি শক্তিশালী কৰি গঢ়ি তুলিব লাগে। সেই উদ্দেশ্যে তেখেতে আজীৱন চেষ্টা কৰিছিল। আৰু তাত কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিছিল বিস্তৰ। তেখেতৰ স্মৃতিৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলী জনোৱা হব যদি তেখেতৰ সেই আদৰ্শ সন্মুখত ৰাখি কাম কৰিব পাৰো। তেখেতৰ পৰলোকত আমাৰ ৰাজ্যিক চৰকাৰে এই ৰাজ্যখনে তথা সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষই এগৰাকী বিশিষ্ট দূৰদৰ্শী সম্পন্ন নেতা হেৰুৱালে। তেখেতৰ অবৰ্ত্তমানত কংগ্ৰেছ অনুষ্ঠানো যে, যথেষ্ট পৰিমানে দুৰ্ব্বল হল সেই কথা কোৱা নিষ্প্ৰয়োজন।

ব্যক্তিগত হিচাবে আমি বহুতে তেখেতৰ মৃত্যুত এগৰাকী বিশিষ্ট

বন্ধুৰ অভাৱ অনুভৱ কৰিছো। তেখেতৰ সৌম্য দৰ্শন আৰু হাঁহি মুখ খনিয়ে আমাক সকলো ক্ষেত্ৰতে অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছে। হতাশাৰ মাজত আনন্দ প্ৰদান কৰিছিল। তেখেতৰ লগত ব্যক্তিগত জীৱনত আমি যথেষ্ট ঘনিষ্ঠতা লাভ কৰিছিলো, তেখেতৰ লগত একেলগে জেইলত থকাৰ সৌভাগ্য ঘটিছিল, অনুস্থানত ওঃতপ্ৰোঃত ভাৱে কাম কৰাৰ সুযোগ ঘটিছিল আৰু প্ৰশাসনীয় ক্ষেত্ৰটো তেখেতৰ নেতৃত্বত কাম কৰাৰ আনন্দও লাভ কৰিছিলো। তেখেতৰ মৃত্যুত আমি এগৰাকী মহান নেতা হেৰুৱালো। চলিহাদেৱৰ সকলো সজ কামৰ প্ৰতি ধাউতি আছিল অসীম। দুখীয়া যিকোনো মানুহে তেখেতৰ ওচৰ চাপিলে বিমুখ হৈ আহিব লগীয়া হোৱা কোনেও কেতিয়াও দেখা নাছিল।

সংগীত, নৃত্য, কলা, সাহিত্য আদিত তেখেতৰ যথেষ্ট ৰাপ আছিল। আৰু সেইবিলাকত সাধনাৰত সকলোৰে প্ৰতি তেখেতৰ গভীৰ শ্ৰদ্ধা আছিল আৰু সকলো সময়তে সেইবিলাকৰ সাধনাত পৃষ্ঠ পোষকতা কৰিবৰ কাৰণে বিশেষ আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিছিল। তেখেতে অত্যন্ত ধৰ্ম পৰায়ন ব্যক্তি আছিল। সত্ৰ, দেৱালয় আদিৰ উন্নতি সাধনত তেখেতৰ ব্যগ্ৰতা আছিল অসীম। তেখেতে সকলো লোককে শত্ৰু মিত্ৰ নিৰ্বিশেষে সন্মানৰ চকুৰে চাইছিল।

জাতিৰ জনক মহাত্মা গান্ধীৰ আদৰ্শ শিৰোগত কৰি নিষ্ঠাৰে আজীৱন দেশসেৱাত ব্ৰতী চলিহা দেৱৰ স্মৃতিৰ উদ্দেশ্যে আমি ভক্তি ভৰা অঞ্জলী আগবঢ়াইছো। অসুখৰ কাৰণে যদিও তেখেত বহু দিন এই সদনত উপস্থিত থাকিব পৰা নাছিল, তথাপিও আমি তেখেতৰ ওচৰলৈ গৈ দিহা-পৰামৰ্শ লব পাৰিছিলো। তেখেত আছে—এই বিশ্বাসে আমাক অফুৰন্ত প্ৰেৰণা যোগাইছিল। আজি মহাকালে তেখেতক আমাৰ মাজৰ পৰা হৰি নিলে।

তথাপিও আমাৰ দৃঢ় বিশ্বাস চলিহাদেৱৰ অমৰ আত্মাৰ আশীৰ্বাদ আমাক সন্মুখৰ সকলো বাধা বিঘিনি আতৰাই লক্ষ্য লাভত আৰু এখন সুখী সমৃদ্ধিশালী অসম গঢ়ি তোলাত শক্তি যোগাব।

তেখেতৰ সহধৰ্মিনী শ্ৰীমতী চলিহাক আৰু সন্তপ্ত পৰিয়ালৰ প্ৰতি

আমি আন্তৰিক সমবেদনা জনাইছো। ভগৱানক প্ৰাৰ্থনা জনাইছো তেখেত সকলে যেন শান্ত্বনা লাভ কৰিব পাৰে। যি অসম ৰাজ্যখন চলিহাদেৱে গঢ়ি দিছিল, সেইখন অসমৰ আটাই ৰাইজ আৰু তেখেতৰ সতীৰ্থ সহকৰ্মী সকলোৱে তেওঁলোকৰ দুখৰ সমভাগী হোৱাত তেওঁ-লোকৰ দুখ নিশ্চয় পাতলিব। তেখেতৰ আত্মাই যেন চিৰশান্তি লাভ কৰে এইয়ে আমাৰ কামনা, এইয়ে আমাৰ প্ৰাৰ্থনা।

Shri Dulal Chandra Baruah — অধ্যক্ষ মহোদয়, আজি যিজন মহান ব্যক্তিত্ব সম্পন্ন পুৰুষৰ বিয়োগত কংগ্ৰেছ দলৰ দলপতি চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই আজি শোক প্ৰকাশ কৰিছে, আমিও এই ফালৰ পৰা তেখেতৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলী জ্ঞাপন কৰিছো, আৰু শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ সমবেদনা জ্ঞাপন কৰিছো। এইখিনিতে এটা কথা অতি দুঃখেৰে কব বিচাৰিছো যে, আমি কংগ্ৰেছ দলৰ নিচিনাকৈ চকুত তেল দি কান্দিবলৈ বিচৰা নাই। কংগ্ৰেছ দলে চলিহাদেৱক যদি আন্তৰিকতাৰে সন্মান কৰিছিল তেনেহলে State Mourning চলি থকা অৱস্থাতে মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে নিৰ্ব্বাচনী অভিজান লৈ ৰাজ্যৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ বক্তৃতা দি ফুৰাটো কিমান সমীচিন হৈছিল, সেই কথাটোহে মই সদনৰ দৃষ্টি গোচৰ কৰিছো। আজিলৈকে যিজন লোকে নিজৰ স্বাৰ্থক জলাঞ্জলী দি গান্ধীবাদ, সমাজ-বাদৰ আদৰ্শ পালন কৰি গোটেই ৰাজ্যখনকে আগবঢ়াই নিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল সেইজন অদ্বিতীয় নেতাৰ সহকৰ্মী হিচাবে বৰ্ত্তমান কংগ্ৰেছ দলৰ দলপতি চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই তেখেতৰ বিয়োগত যি সন্মান দেখুৱাব লাগিছিল সেই সন্মান দেখুৱা নাই। ই মোৰ কথাই নহয়, সমগ্ৰ অসমৰ জনসাধাৰণে এই বিষয়লৈ কোৱাকুই কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। যে সেই মহান নেতাৰ বিয়োগত State Mourning চলি থকা অৱস্থাতে বৰ্ত্তমান চৰকাৰৰ মুৰব্বী জনে ৰাজ্যত নিৰ্ব্বাচনৰ অভিযান চলাবলৈ কিয় আহিব লাগে? ইয়াতকৈ ডাঙৰ দুখৰ কথা একো হব নোৱাৰে। সেই কাৰণে মই কৈছো আমি চকুত তেল দি কান্দিবলৈ বিচৰা নাই। তেখেতে সকলোকে সমান ব্যৱহাৰ কৰিছিল, দুখীয়াৰ বন্ধু আছিল আৰু প্ৰকৃত গণতন্ত্ৰক বিশ্বাস কৰিছিল। তেখেতৰ অবদান অকল অসমতেই নহয় সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষৰ লগতে জড়িত। এনে এজন নোলাব, যিজনে পাহাৰ ভৈয়ামৰ সম্প্ৰীতি অক্ষুণ্ণ ৰখাৰ কাৰণে আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিছিল— যিজন

মহাপুৰুষে অন্তিম সময়লৈকে আতৰি যোৱা নগা ৰাজ্যখনকো নিজৰ অসমৰ বুকুলৈ টানি আনিবলৈ চেষ্টা চলাই আছিল। শান্তিদূত হিচাবে ৰাজ্যখনত শান্তি বিৰাজ কৰাবলৈ শেষ মূহুৰ্ত্তলৈকে চেষ্টা কৰি গল— এদিন তেখেতে কৈছিল যে অসমখনক বচাবলৈ গৈ বচাব নোৱাৰিলো— কৰবাত যেন আউল লাগি গল। যি কাৰণে অসমৰ প্ৰকৃত উন্নতি আশা কৰিব নোৱাৰি। অসমক যেন প্ৰকৃত অসম হিচাবে গঢ় দিব নোৱৰা কাৰণে তেখেতৰ অন্তিম অসমলৈকে দুখ কৰি গল। এদিন মোৰ আগত এনেকৈয়ে তেখেতে দুখ প্ৰকাশ কৰিছিল যে বহুতো চেষ্টা কৰা হল ৰকুৱা—কিন্তু অসমৰ উন্নতিৰ হকে প্ৰকৃত লক্ষ্যত উপনীত হব পৰা নগল—কৰবাত যেন কেৰোন লাগিল। তেখেতে ধনীৰ ঘৰত জন্ম লৈও দুখীয়াৰ কাৰণে তেখেতৰ প্ৰাণ কান্দি উঠিছিল। সকলো দলৰ বিভিন্ন মতাৱলম্বী লোকক একে কৰি সাৱতি লোৱাৰ এটা প্ৰচেষ্টা চলাইছিল। শিক্ষা অনুষ্ঠান, কৃষ্টি ভাষা সাহিত্যৰ প্ৰতি এইজনা পুৰুষে যি ৰৰঙণি যোগালে তাক অসমীয়া ৰাইজে পাহৰিব নোৱাৰে। তেখেতে অসমত ৰসবাস কৰা সকলোকে আপোন কৰি লোৱাৰ চেষ্টা কৰিছিল—আৰু সেই চেষ্টা এলৱতী হোৱা হলে অসম কেতিয়াও খণ্ড-বিখণ্ড নহলাহেতেন। এই জনেই পুৰুষ আছিল যিজনে জাতিধৰ্ম্ম নিৰ্বিবশেষে সকলোকে এক প্ৰাণ হিচাবে গ্ৰহণ কৰি দেশক সমৃদ্ধিশালী কৰিবলৈ চিন্তা কৰিছিল। তেখেতে নিৰ্বাচনৰ অভিযান চলোৱাৰ সময়তো নিজৰ গাদীখনৰ মৰ্য্যাদা ৰক্ষা কৰাৰ কাৰণে কোনো দলৰ বিৰুদ্ধে কোনো অপপ্ৰচাৰ কৰা নাছিল। কিন্তু অতি দুখৰ বিষয় যে এই ভোটাতৰা স্বৰূপ নেতাজনৰ বিয়োগ অসমৰ ভাগ্যকাশ আন্ধাৰ হৈ পৰিল—।

তেখেতৰ প্ৰতি আমি যদি সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰিব খোজো বা তেখেতে দেশৰ প্ৰতি যিখিনি কৰি গল তাৰ বাবে আমাৰ কৃতজ্ঞতাজনাব খোজো তেনেহলে গান্ধীজীৰ স্মৃতি ৰক্ষাৰ্থে যিদৰে ৰাজঘাট কৰা হৈছে বা নেহৰু স্মৃতি ৰক্ষাৰ্থে শান্তি ৰন কৰা হৈছে তেনেকৈয়ে চালিহা দেৱৰো স্মৃতি ৰখাৰ ব্যৱস্থা কৰা উচিত। তেখেতৰ মৃত্যুত অসমৰ অপুৰণিয় ক্ষতি হল। আজি মই তেখেতৰ শোক সন্তপ্ত পৰিয়ালবৰ্গলৈ মোৰ আন্তৰিক সমবেদনা জ্ঞাপন কৰিছো আৰু তেখেতৰ আত্মাৰ সদগতি কামনা কৰিছো।

Shri Phani Bora :— মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, স্বৰ্গীয় বিমলা প্ৰসাদ চলিহা দেৱৰ অকাল বিযোগৰ বাবে মোৰ দলৰ তৰফৰ পৰা শোকপ্ৰকাশ কৰিছো। আৰু তেখেতৰ শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ সমবেদনা জ্ঞাপন কৰিছো। তেখেতে বিভিন্ন সম্প্ৰদায়, জাতি উপজাতিৰ মাজত একতা স্থাপনৰ বাবে যি প্ৰচেষ্টা লৈছিল তাত তেখেত কিমান কৃতকাৰ্য্য হ'ল তাক ইতিহাসে দেখুৱাব। বিমলা চলিহা দেৱ কংগ্ৰেছ দলৰ এজন সুযোগ্য নেতা আছিল আৰু দেশৰ পৰিচালনা ক্ষেত্ৰত সুদক্ষতা প্ৰদৰ্শন কৰি যাব পাৰিছিল তাৰ প্ৰমান অসমৰ নিচিনা ৰাজ্যত তেখেতে একেৰাহে ১২/১৩ বছৰ নেতৃত্ব কৰি যাব পৰাটোৱে দিছে।

তেখেতক বহুতো ক্ষেত্ৰত মই পাইছো। আৰু বিৰোধী দলৰ সদস্য হিচাবেও পাইছো। সকলো ক্ষেত্ৰতে তেখেতৰ উদাৰতা আৰু বহলমনৰ পৰিচয় আমি পাইছো। চলিহাদেউৰ লগত ৰাজনৈতিক পাৰ্থক্য থকা স্বত্বেও সামূহিক কামৰ আমি তেখেতক সকলো সময়তে নোপোৱাকৈ থকা নাছিলো। কবলৈ গলে তেখেত এজন অসমক নেতৃত্ব দিব পৰা মানুহ আছিল যিটো গুণ বহুত কম মানুহৰ ভিতৰতহে দেখিবলৈ পোৱা যায়। আৰু সেই হিচাপে তেখেতে সুদক্ষতাৰে যি নেতৃত্ব দি গল সেইটো অসমৰ মানুহে বহুতদিনলৈ মনত ৰাখিব। বহুত মানুহে গণতন্ত্ৰৰ কথা কয়, কিন্তু তেখেতে গণতন্ত্ৰক একান্তভাৱে যে বিশ্বাস কৰিছিল তাত কোনো সন্দেহ নাই। বিধান সভাৰ সৰ্ব্বভৌমত্বক তেখেতে বিশ্বাস কৰিছিল আৰু সেই কথা তেখেতৰ প্ৰত্যেক কাৰ্য্যই প্ৰমাণিত হৈছে। তেখেতৰ মৃত্যুত অসম ৰাজ্য তথা অসমবাসীৰ অপুৰণীয় ক্ষতি হল। আৰু এইটো পুৰণ কৰাটো যথেষ্ঠ টান হব। অসমৰ যিবোৰ সমস্যা সেই সমস্যা বিলাকৰ সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত চলিহাদেউৰ লগত ৰাজনৈতিক মতবিৰোধিতা থকাস্বত্বেও তেখেতে সকলো-দলৰ লগত উদাৰ নীতি প্ৰদৰ্শন কৰিছিল। অৱশ্যে এজন লোকৰ দ্বাৰা দেশৰ ইতিহাস সৃষ্টি হয় বুলি মই নাভাবো। এজন লোকৰ অনুপস্থিতিৰ কাৰণে দেশলৈ অন্ধকাৰ আহিব সেইটো নহয়। দেশবাসী যি বিলাক সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছে সেইবিলাক সমস্যা দেশৰ জনসাধাৰণে সমাধান কৰিব। কিন্তু এজন ব্যক্তিয়ে দেশ আৰু জাতিৰ ইতিহাসত একোটা ভূমিকা দি

যায় সেইদৰে চলিহাদেউ যি ভূমিকা দি গল আৰু তেখেতৰ জীৱনৰ পৰা আমি যিখিনি আহৰণ কৰিব পাৰো তাকে কৰিব পাৰিলে দেশৰ প্ৰতি উপকাৰ কৰা হব। আজি চলিহাদেৱক হেৰুৱাই মই এজন ব্যক্তিগত বন্ধু হেৰুৱালো। তেখেতৰ মৃত্যুত মই আন্তৰিক শোক প্ৰকাশ কৰিছো আৰু তেখেতৰ শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ মোৰ সমবেদনা প্ৰকাশ কৰিছো।

Shri Lakshyadhar Choudhury :— মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, স্বনামধন্য নেতা শ্ৰীচলিহাদেৱৰ অকাল বিয়োগত আজি সদনৰ দলপতি চৌধুৰী দেৱে যি শোকপ্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছে সেই প্ৰস্তাৱৰ লগতে মই মোৰ পাৰ্টিৰ তৰফৰ পৰা সম্পূৰ্ণ সমৰ্থন জনাইছো আৰু তেখেতৰ আত্মাৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলী জনোৱাৰ লগতে শোকসন্তপ্ত পৰিয়াললৈ সমবেদনা জনাইছোঁ। চলিহাদেৱৰ ব্যক্তিগত গুণৰাশিলৈ চালে— তেখেতৰ বিয়োগত আজি এক বিৰাট ব্যক্তিৰ অৱসান ঘটিল। তেখেতৰ মৃত্যুৰ বাতৰি পাই মই শ্বিলঙলৈ আহিছিলো আৰু দেখিলোঁ ইয়াত খাছিয়াসকল হিন্দুস্থানী, নেপালী, মাৰোৱাৰী সকলোৱে ৰাজআলিত তেখেতৰ বাবে কৰা শোভাযাত্ৰাত যোগদান কৰিছিল। আজি চলিহাদেৱৰ মৃত্যু হলেও তেখেতৰ গুণৰাশিৰ মৃত্যু নঘটে। চলিহাৰ বিয়োগত আজি অসমৰ ৰাজনৈতিক আকাশ অন্ধকাৰ হৈ গ'ল। ইমান দিনে তেখেতে আমাৰ ৰাজ্যৰ বিভেদকামী শক্তিসমূহক দক্ষতাৰে বশ কৰি ৰাখিছিল কিন্তু তেখেতৰ মৃত্যুৰ পাছতে এই শক্তিসমূহে মূৰ দাঙি উঠিছে। যাতে তেখেতৰ নীতিকে অনুসৰণ কৰি শ্ৰীযুত চৌধুৰী ডাঙৰীয়াইও অসমৰ ৰাজনৈতিক বা-বতাহ সুষ্ঠ কৰি তুলিব বাবে সেইটো আশা ৰাখিলোঁ।

স্বৰ্গীয় লালবাহাদুৰ শাস্ত্ৰীদেৱ যেতিয়া গুৱাহাটীলৈ আহিছিল তেতিয়া এই নিঃকিন গুৱাহাটী Minicipality ৰ সভাপতি আছিলোঁ। তেতিয়া শাস্ত্ৰীদেৱক সম্বৰ্দ্ধনা জনাবলৈ এটা কমিটি গঠন কৰিছিল। কিন্তু সেই কমিটিত মোৰ নাম নাছিল। পাচে মুখ্য মন্ত্ৰীৰ মুখ্য নিজা সচিবৰ পৰা এটা টেলিফোন পালোঁ যে মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে মোৰ লগত কথা হব বিচাৰে। মোক তেখেতে সম্বৰ্দ্ধনা জনোৱা কমিটিৰ লগত সহযোগ কৰিছোঁ নে সুধিছিল। পিচদিনাখন চলিহাদেৱে নিজে মোৰ নাম লিখি দিছিল যে সম্বৰ্দ্ধনা

জনোৱা উৎসৱত মোক সম্বৰ্দ্ধনা আগবঢ়াই দিছিল। এয়েই আছিল তেখেতৰ প্ৰকৃত গণতান্ত্ৰিক কামৰ উদাহৰণ। এনেকুৱা উদাহৰণ বহুত আছে কিন্তু উল্লেখ কৰিব নোখোঁজো।

সদৌ শেষত তেখেতৰ ব্যক্তিত্বৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা জনাই শোক-সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ সমবেদনা জনাই মোৰ বক্তব্যৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

***M. Shamsul Huda :—** মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, মুখমন্ত্ৰী শ্ৰীচলিহা দেৱৰ মৃত্যুত আজি আমাৰ দলৰ ফালৰ পৰা গভীৰ ভাৱে শ্ৰদ্ধাঞ্জলী জনাইছোঁ। তেখেতৰ শোকসন্তপ্ত পৰিয়াললৈও আন্তৰিক সমবেদনা জনাইছোঁ। চলিহা দেৱৰ লগত আমাৰ ৰাজনৈতিক ভাৱে মতৰ পাৰ্থক্য আছিল সেইটো কথা সকলোৱে জানে। কাৰণ তেখেত এটা দলৰ মানুহ আৰু আমাৰ দল বেলেগ। কিন্তু এটা দলৰ নেতা হিচাবে তেখেতৰ যিখিনি গুণ আছিল সেই গুণ স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। তেখেত কৃতী মুখ্যমন্ত্ৰী আছিল। বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ মাজত থকা সাম্প্ৰদায়িকতা অতি দক্ষতাৰে তেখেতে বাধা দিব পাৰিছিল। বিভিন্ন ভাষা-ভাষী বিভিন্ন সম্প্ৰদায়েই এই কথা স্বীকাৰ কৰিব। গনতন্ত্ৰৰ প্ৰতি তেখেতৰ গভীৰ আস্থা আছিল। সত্যক স্বীকাৰ কৰাটো তেখেতৰ ধৰ্ম আছিল। বিৰোধী দলৰ পৰাও কিবা সত্য নাইবা পৰামৰ্শ আগবঢ়ালে সেই সত্য গ্ৰহণ কৰাত তেখেতে কুণ্ঠাবোধ কৰা নাছিল। দেশৰ অৱস্থা উন্নতি কৰিবলৈ কৰা তেখেতৰ অক্লান্ত চেষ্টা প্ৰশংসনীয় অসমৰ সংহতি ৰক্ষা কৰিবলৈ তেখেতে বিৰোধী দলৰ পৰাও সহযোগীতা বিচাৰিছিল। তেখেত যে কেৱল ৰাজনৈতিক বিচক্ষণ নেতাই আছিল এনে নহয় তেখেতে বাহিৰা অন্যান্য দিশতো সমান পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাইছিল। সকলো কাৰ্য্যৰে তেখেতৰ আগ্ৰহ দেখিবলৈ পাইছিলোঁ। সাহিত্য-তথা-সংস্কৃতিলৈও তেখেতে সমানে বৰঙনি আগবঢ়াইছিল। আজি তেখেতৰ মৃত্যুত অসমৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোক ম্ৰিয়মান হৈ পৰিছে। অন্তৰত আঘাট পাইছে। চলিহাৰ মৃত্যুত আমাৰ ৰাজনৈতিক দিশত যি অপূৰণীয় ক্ষতি হৈছে তাক কোনেও অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰে। তেখেতৰ নিচিনা বিচক্ষণ নেতা পুনৰ

---

*Speech not corrected

সৃষ্টি কৰিব লাগিব তেহে আমাৰ ৰাজনৈতিক জটিলতা শাম কাটিব। এইটো কথা কোনেও অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰে। কিয়নো তেওঁক গাদীত্যাগ কৰিবলৈ হেচা দিছিল। আৰু কৈছিল যে আমি নতুন নেতা নিৰ্বাচন কৰি ৰাজ্য চলাও। কিন্তু ৰাজনৈতিক বাতাবৰণে তেখেতক মন্ত্ৰী-সভা ত্যাগ নকৰিবলৈ উপলব্ধি কৰাইছিল আৰু সেইমতে কাৰ্যভাৰ চলাই আছিল। তেখেতৰ মৃত্যুৰ আগতে (যোৱা অধিবেশণৰ পাছত) তেখেতৰ যেতিয়া লগ পাও মোক সুধিছিল আমাৰ সদস্য সকল গ'ল নেকি? মই তেতিয়া কৈছিলো গোটেই বিলাক যোৱা নাই কিছুমান আছে হয়তো লগ পাব। তেখেতে তেতিয়া কৈছিল যে কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ কথ আলোচনা কৰি-বলৈ আছিল। লগতে এই কথাও কৈছিল যে আমিনো কি কৰিব পাৰিম এতিয়া লৈকে Plan এই কৰিব পৰা নাই গতিকে ইয়াৰ মাজতে প্ৰকাশ পাইছে ৰাজ্যখনৰ সামগ্ৰিক কাৰ্য্যৰ প্ৰতি তেখেতৰ আগ্ৰহ আৰু জ্বলন্ত দেশপ্ৰেন। আঞ্চলিক ভাৰসাম্যতা ৰখাৰ কাৰণে আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰতি সংহতি কেনেকৈ ৰক্ষা কৰা যায় তাৰ কাৰনে বেলেগ বেলেগ সকলোৰে লগত বিভিন্ন ক্ষেত্ৰ যথা সময়ত আলোচনা কৰিছিল আৰু দক্ষতাৰ পৰিচয়ও দি গৈছিল। এই কথা স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে দেশখনৰ জটিল পৰিস্থিতিৰ মাজেতো তেখেতে কোনোদিন বিহবল হোৱা নাছিল। এজন অভিজ্ঞ ৰাজনীতিৰ দৰে কাম কৰি গৈছিল। সকলোজটিল সমস্যাৰ আশু সমাধান দিবৰ কাৰণে যথেষ্ঠ চেষ্টা কৰিছিল আৰু সেই কথা ইতি-হাসে প্ৰামাণ কৰিব। সেই কাৰণে এজন একনিষ্ঠ কৰ্ম্মী এজন সুদক্ষ দেশপ্ৰেমিক এজন সাহিত্যানুৰাৰী, শিল্পানুৰাগী মহান নেতাৰ মৃত্যুত আমি অমাৰ গভীৰ শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জ্ঞাপন কৰিলো আৰু শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ সমবেদনা জ্ঞাপন কৰিলো।

Rani Manjula Devi : Mr. Speaker, Sir, the Doaldemise of Mr. Chaliha is a personal loss to me. He was a friend, a guide and a philosopher to me. He was for the oppressed and depressed ; he wanted the unity of Assam, a glorious Assam, an undivided Assam. His fai-

ling health for the last few years became a greate concern to not only this House and the members of our party men but to all. When his precious health was fal ling for the last 2 years the medical advice was for him was to go abroad for special treatment. We requested him so often to go abroad for treatment and the party was prepared to bear all expenses for his treatment abroad bout his rsgid sense of duty to the State and the Country and the people made him neglect his precious health and we were out of loss. Now he is more with us. It is a great shock not only to us but to the whole of India. He was not only leader of Assam, but a national leader. It is his valient effort that brought the under ground Nagas to talks and it is his successful attempt that brought better understanding of the plains and tribal people. It is very difficult to up replace such August presence personality and kindness. His benevolence can never be forgotten. Although physically he is not amongst us. I do feel strongly that his spirit is with us and will ever remain with us to guide us, lead us so that his dream for a glorious Assam will be materialised with these few words I offer my condolence to the bereaved family, most of whom are my close friends, to the children and his bereaved wife. We all join with the family in their bereavement. We feel that we are all members of the same family feel and I offer my deep felt condolence to each and everyone of them.

(She shed tears)

Shri Premodhar Bora :— মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, আমাৰ লোক ৰঞ্জক, প্ৰজাৰঞ্জকে নেতা ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজনৈতিক আকাশৰ এটা উজ্বল তোৰা তৰা মুখ্য মন্ত্ৰী চলিহা দেবৰ বিয়োগত আমাৰ সমগ্ৰ দেশবাশীয়েই

প্ৰিয়মান হৈছোহঁক আজি তেখেতৰ বিয়োগত অকল অসমেই নহয় ভাৰত-বৰ্ষতো এজন মহান নেতাক হেৰুৱালে। তেখেতৰ বিয়োগত অকল কংগ্ৰেছ দলেই নহয়, সমগ্ৰ ৰাইজ প্ৰিয়মান হৈছে। মানুহ মৰণশীল সংসাৰত কোনো স্থায়ী হব নোৱাৰে। সংসাৰলৈ মানুহ আহে আৰু যায়। কিন্তু থাকি যায় স্মৃতি নিয়তিৰ বিধান অনুসৰি জীবৰ ওপৰত কাৰ্য্য চলে। তেখেতৰ বিয়োগক গ্ৰহ নক্ষত্ৰৰ লগত তুলনা কৰিব পাৰি। এটা যুগৰ পাচত গ্ৰহ নক্ষত্ৰ বিলাকে যেনেকৈ স্থান পৰিবৰ্ত্তন কৰে আমাৰ মুখ্য মন্ত্ৰী চলিহা দেবেও ১২ বছৰ মন্ত্ৰীত্বৰ গাডীত থাকি এটা যুগৰ পাচত নিজৰ স্থান পৰিবৰ্ত্তন কৰিলে। তেখেত অকল মুখ্য মন্ত্ৰীয়েই নাছিল তাৰ আগতে তেখেত এই বিধান সভাৰ সদস্যও আছিল। আজি আমাৰ সমগ্ৰ দেশ-বাসীক তথা ৰাজনৈতিক আকাশ এই উজ্বল ভোটা তৰাই উজ্বলাই ৰাখিব। ৰাজনৈতিক আকাশৰ তিমিৰ নাশ কৰি এই ভোটা তৰাই পথ প্ৰদশন কৰাব। মই এই বিধান সভাৰ সদস্য হিচাবে কওঁ যোৱা অধিবেশনৰ সময়ত অসমৰ বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা কৃষক সকল যেতিয়া আহি বিধান সভাৰ সন্মুখত গোট খাইছিল সেই দিনা তেখেতে বহু বাক বিতন্দাক আওকান কৰি নিজে গৈ কৃষক সকলক লগ ধৰি আহিছিল। তেখেতৰ আকাশলজ্বা উদাৰতা আৰু সুবিশাল হৃদয়ে থকালোকে অন্তৰত সুমুৱাই লব পাৰিছিল। অন্য নেতা হোৱা হলে হয়তো সেইটো নকৰিলে হেতেন। আমাৰ মাননীয় সদস্য শ্ৰীকবিৰ ৰয় প্ৰধানীয়ে যেতিয়া বিধবা সকলৰ কাৰণে অনশন কৰিছিল তেতিয়া চলিহাই নিজে তেখেতৰ ওচৰলৈ গৈ তেখেতৰ গাত হাতফুৰাই মৰম কৰি অনুৰোধ কৰিছিল তেখেতে অনশন ভঙ্গ কৰিবলৈ। সেই কাৰণেই এই মহান নেতা গৰাকীৰ বিয়োগত গভীৰ শোক প্ৰকাশ কৰিছো। আৰু তেখেতৰ শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ আমাৰ সমবেদনা জনাইছো। অন্যান্য লোক সকলৰ ক্ষেত্ৰত যেনেকৈ তেখেত সকলৰ পৰিয়াল বৰ্গলৈ আৰ্থিক সাহায্য আদি আগ বঢ়ায় মই ভাবো আমাৰ চৰকাৰেও তেখেতৰ মহান আদৰ্শৰ স্বীকৃতি হিচাপে (অবশ্যে চলিহাৰ পৰিবাৰে নলব পাৰে) কিছু আৰ্থিক সাহাৰ্য্য আগবঢ়াব লাগে। এই খিনিকৈ বা এই মহান স্বৰ্গগত নেতা গৰাকীলৈ পুনৰ মোৰ শ্ৰদ্ধাঞ্জলী জনাই লগতে শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ

সমবেদনা জনাই মোৰ বক্তব্যৰ সামৰণী মাৰিলো।

Shri Kamini Mohan Sarma :— আমাৰ অসমত আৰু এই সদনৰ মহান নেতা চলিহাৰ দেৱৰ মৃত্যুত আমি মৰ্ম্মাহত হৈছো। এজন আদৰ্শনীয় নেতা, প্ৰকৃত দেশকৰ্ম্মী আছিল চলিহাদেৱ। তেখেতৰ গান্ধীবাদৰ ওপৰত গভীৰ আস্থা আছিল। তেখেতে গান্ধীবাদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি দেশ গঠন কৰাৰ সপোন দেখিছিল। আমি এজন প্ৰকৃত দেশপ্ৰেমিক দেশকৰ্মীক হেৰুৱালো। মোৰ এটা অতীৰ কথা মনত পৰিছে। ১৯৪২ চনৰ আগষ্ট মাহত বোম্বাইত বহা কংগ্ৰেছ মহাসভা কথা আগষ্ট বিপ্লৱৰ কথা। তেতিয়া মই ছাত্ৰ অৱস্থাত আছিলো। মই আমাৰ স্বৰ্গীয় মুখ্যমন্ত্ৰী গোপীনাথ বৰদলৈ-দেৱ আৰু স্বৰ্গীয় সিদ্ধি নাথ শৰ্ম্মা দেৱৰ লগত বোম্বাই কংগ্ৰেছলৈ যাও। মই বোম্বাইৰ পৰা আহি চলিহা দেৱক কলিকতাৰ ৰয়েল হোটেলত লগ পাও। মই বোম্বাইৰ পৰা তেতিয়া আগষ্ট আন্দোলনৰ সম্পৰ্কে কংগ্ৰেছত পাচহোৱা প্ৰস্তাৱ "বৃটিছ ভাৰত ত্যাগ ক'ৰ'" ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ সকলো কাগজ পত্ৰ মোৰ লগতে লৈ আহিছিলো। আৰু সেই ৰয়েল হোটেলতে চলিহা আৰু বৰদলৈ দেৱ আৰু শৰ্ম্মাদেৱে তেখেত সকলে মোৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰি আছিল। চলিহা দেৱে মই মোৰ লগত অনা কাগজ পত্ৰ বোৰ পুনৰ টাইপ কৰাই গোটেই নিশা কি দৰে কাম কৰিছিল আজিও মোৰ মনত আছে। আগতেই মোক এৰি থৈ ৺ বৰদলৈ আৰু ৺ শৰ্ম্মা দেৱ গুচি আহিছিল অইন ঠাইলৈ যাতে পুলিচে গম নেপায়। তেতিয়া যুদ্ধৰ সময়। ৰেল মটৰত উঠিব নোৱাৰি। হেচা ঠেলা কিন্তু মোক শিয়াল দহ ষ্টেচনলৈ লগত আনি টিকত কৰি দি চলিহাদেৱে কিদৰে খিৰিকিৰে হেচি ৰেলত তুলি দিছিল আজিও মোৰ মনত পৰে তেখেতে মোৰ দুই হাতত ধৰি দাঙি তুলি দিছিল মই যেতিয়া ৪২ চনৰ আন্দোলনত ১ বছৰ ১১ মাহ জেইল জীৱন যাপন কৰি ওলাই আহো জেইলৰ ভিতৰতে কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ সভ্য হও। গুৱাহাটীত এবাৰ মোক কৈছিল (মই তেতিয়া কমিউনিষ্ট পাৰ্টিত যোগ দিছো—) যে তেখেতে গান্ধী বাদ ভাল পাইছে। কিন্তু আমি যিটো 'বাদ' লৈছো তেখেতে সেইটোও বেয়া পোৱা নাই। যোৱা ৪ৰ্থ সাধাৰণ নিৰ্ব্বাচনত ১৯৬৭ চনত

যেতিয়া মই নিৰ্ব্বাচিত হৈ প্ৰথম বিধান সভালৈ আহো তেতিয়া তেখেতে হাঁহি হাঁহি হেন্দচেক্ কৰি কৈছিল "শৰ্ম্মাদেৱ নিস্বাৰ্থ ভাবে দেশসেৱা কৰিলে দেশে আপোনাক তেতিয়াও পাহৰিব নোৱাৰে"। তেখেতৰ কাৰ্য্যৰ, মনো-ভাবৰ ইয়ো এটা প্ৰকাশ। এই ব্যক্তিত্বৰ প্ৰকাশে মোক অভিভুত কৰি পেলাই ছিলে। যেতিয়া অসম খন খণ্ডিত হোৱাৰ উপক্ৰম হয় অৰ্থ্যাত মেঘালয়ৰ সৃষ্টি হোৱাৰ সময়ত আমি তেখেতক ঘৰত লগ কৰিবলৈ যাওতে কৈছিল যে অসম খন এইদৰেই খণ্ডিত হৈ যাব। আপোনালোকে যদি ইয়াৰ কাৰণে কিছু কাম কৰে তেনেহলে ভাল হব। কৰিমগঞ্জৰ বিষয়লৈ যেতিয়া সদনত উতপ্ত আলোচনা হয় তেতিয়া তেখেতে ধিৰ স্থিৰ ভাবে যি উত্তৰ দিলে সেই কথা এতিয়াও মোৰ মনত আছে। যি দিনা বাভাদেৱৰ অকাল মৃত্যু হল সেইদিনা চলিহাদেৱে কান্দি কান্দি কৈছিল যে আমি ৰাভা দেবক চিনি নাপালো। যি দিনা স্বৰ্গীয় হৰেশ্বৰ গোস্বামীৰ ফটো উন্মো-চন কৰা হয় সেই দিনা চলিহা দেবে কান্দি পেলাইছিল। তেখেতে তেখেতৰ ভুল বিলাক স্বীকাৰ কৰিবলৈ অকনো ইতস্ততঃ কৰা নাছিল। ১৯৬৮ চনত যেতিয়া তেখেতে বৰনদীৰ ভঙা মাঠাউৰী চাবলৈ যাব ওলায় তেতিয়া আনকি D. C. য়েও ইতস্ততঃ কৰিছিল। ওপৰত বৰষুণ। তাত ৪/৫ হাজাৰ মানুহ বৈ আছিল। কিন্তু ইমান বৰষুণৰ বতৰটো তেখেতে যাবলৈ ইতস্তঃত কৰা নাছিল। পিচত কৈছিল মোৰ কাৰণেই এই ৪/৫ হাজাৰ মানুহ বৈ কষ্ট খাইছে। মই নহা হলে আৰু কষ্ট হলহেতেন। তেখেতে যি হকেই কৰিছিল সকলো নিৰপেক্ষ ভাবেই কৰি গৈছিল। আমি আমি বিৰোধী পক্ষৰ মানুহ হলেও আমাৰ প্ৰতি কোনো বেলেগ মনো-ভাব লোৱা নাছিল। তেখেতৰ মৃত্যুৰ যি দিনা বাতৰি পাও আমি আমাৰ সেই দিনাৰ নিৰ্ব্বচনী অভিযান বন্ধ ৰাখিছিলো, তেখেতৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা জনাবৰ বাবে। কিন্তু দুখৰ কথা তেখেতৰ আত্মাৰ সদগতি কামনা কৰি যি খন শোক সভা পতা হল তাত কংগ্ৰেছী সদস্য অতি কম আছিল। তেখেতৰ দৰে এজন নেতাৰ বিষয়ে পতা এখন সভাত কংগ্ৰেছী সদস্যৰ উপস্থিতিয়ে আমাক মৰ্মাহত কৰিলে। এইজন মহান নেতাক হেৰুৱাই আমি কিমান দুখ পাইছো তাক প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰো। মই মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধাঞ্জলী এই মহান নেতাজনক জনাওঁ আৰু তেখেতৰ আত্মাৰ সদগতিৰ কাৰণে

ভগবানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছো আৰু লগতে তেখেতৰ শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ মোৰ সমবেদনা জনালো।

Shri Kabir Chandra Roy Pradhani :— মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, আমাৰ চলিহাদেৱৰ মৃত্যুত মই অত্যন্ত দুখপ্ৰকাশ কৰিছোঁ আৰু তেখেতৰ শোক-সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ সমবেদনা জ্ঞাপন কৰিছোঁ এই কথাৰ লগে লগে মই তেখেতৰ কাৰ্য্যৰ প্ৰতি বৰ আকৰ্ষিত হৈছোঁ। তেখেত এজন ধীৰ স্থিৰ আছিল বুলি তেখেতৰ কাৰ্য্যৰ পৰাই ধৰিব পাৰি। তেখেতৰ যিটো ভাৱধাৰা সেইটো বৰ উদাৰ আছিল। উদাহৰণ স্বৰূপে কওঁ যে যেতিয়া আমাৰ তাত এটা ডাঙৰ মিটিং হৈছিল তেতিয়া আমাৰ মুখ্যমন্ত্ৰী চলিহা ডাঙৰীয়া তালৈ গৈছিল আৰু তাত বহুতো জনসাধাৰণে তেখেতক সমস্যা-বোৰৰ বিষয়ে প্ৰশ্ন কৰিবলৈ বৰ উত্তেজিত হৈছিল। এই উত্তেজিত অৱস্থাটো তেখেতে বৰ সাহসেৰে ধীৰ স্থীৰ গাম্ভীৰ্য্যপূৰ্ণ ভাবে জনসাধাৰণক আহ্বান কৰি কৈছিল আপোনালোকক উত্তৰ লাগে নে সমিধান লাগে? যদি যথাযথ উত্তৰ বিচাৰে তেনেহলে আপোনাৰ লগত একেলগে চাহ খাওঁতে কথা বতৰা হম। ঠিক তেনেকৈয়ে চাহ খাবৰ সময়ত প্ৰকৃত শান্তিপূৰ্ণ আলোচনা কৰিছিল। তেওঁৰ বুদ্ধিমত্বা ইয়াতে প্ৰকাশ কৰাইছিল। ৰাজ-হুৱা সভাত কিবা কৰলৈ গলে উন্মত্ত জনতাই কিবা গণ্ডগোল কৰিব বুলি বুদ্ধিৰে শান্তিপূৰ্ণ সমাধান কৰিছিল। তেখেতৰ ব্যক্তিত্ব অনস্বীকাৰ্য্য। তেখেতে বিৰোধী পক্ষকো সন্মান কৰিছিল ধৈৰ্য্য সহকাৰে সকলো কথাৰ উত্তৰ দিছিল। তেখেতৰ গণতান্ত্ৰিক পন্থা এই বিধান সভাতে বহুত দিন দেখিছোঁ। তেখেতকে গণতন্ত্ৰৰ প্ৰতীক হিচাবে ৰাজনৈতিক ভাবধাৰা আৰু আদৰ্শ জন্মাব লাগিব; তেতিয়াহে ভাৰত তথা অসমৰ ভৱিষ্যত ৰূপ সমুজ্জ্বল হৈ উঠিব। ইমানকে কৈ মই পুনৰ তেখেতৰ আত্মাৰ সংগতিৰ কাৰণে ভগবানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাই মোৰ বক্তব্য সামৰনি মাৰিলোঁ।

M. A. Musawir Chodhury :— অধ্যক্ষ ডাঙৰীয়া, স্বৰ্গীয় চলিহা দেৱৰ স্মৃতিত মই যথেষ্ট শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জ্ঞাপন কৰি একেষাৰ কথা মাথোন কৈ আপোনাৰ জৰিয়তে চৰকাৰৰ দৃষ্টি আকৰ্ষন কৰিব খুজিছোঁ। মোৰ কথাটো

হ'ল যে অসমৰ এই ক্ষণজন্মা মহাপুৰুষ আৰু মহান নেতাগৰাকীৰ পুণ্য স্মৃতিৰ প্ৰতি সন্মান যথোপযুক্ত প্ৰদৰ্শনাৰ্থে কালিলৈ ১০ মাৰ্চ তাৰিখে আমাৰ বিধান সভাৰ কাম স্থগিত ৰাখি আৰু চৰকাৰী অফিচ, বিলাক বন্ধ কৰি Public Holiday ঘোষনা কৰিব লাগে। এই বিষয়ে মই আপোনাৰ জৰিয়তে চৰকাৰৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিলো।

Dr. Bhupen Hajarika : অধ্যক্ষ ডাঙৰীয়া মানুহৰ মৃত্যুৰ পাছতহে আদৰ্শ বোলে গ্ৰহনীয় হয়। মানুহজন যেতিয়া জীয়াই থাকে, তেতিয়া মস্তিষ্কৰ কিছুমান উন্নত মজ্জাই এইটো বন্ধ কৰি ৰাখে। যিমানেই ব্যক্তিত্ব নাথাকক লাগিলে জীৱিত কালত তেখেতৰ সেই গুণৰাশি সৰ্ব্বসাধাৰণৰ অলক্ষিত থাকে সেয়ে জীৱিত কালত তেখেতৰ আদৰ্শ গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। আজি চলিহা দেৱৰ মৃত্যুৰ পাছত তেখেতৰ গুণৰাশি সৰ্ব্বসাধাৰণৰ ওচৰত প্ৰকটমান হৈ গ্ৰহনীয় হৈ উঠিছে বুলি মোৰ ধাৰনা। আজি অসমৰ কাৰণে ভাৰতৰ অন্যান্য দেশে ভাৱে This is the last outpost of good parliamentary behaviour. It has made this august House the last outpost of good parliamentary behaviour in India. এই বুলি অসমৰ প্ৰতি ভাৰতবৰ্ষৰ মনোভাৱ বিশেষকৈ অন্যান্য বিধানসভা বিলাকত কি দেখিছে। আমি নতুন কৈ স্কুললৈ অহাৰ নিচিনা ইয়াতে সৰু কথা কেইটামান দেখিছে।। বিৰোধী পক্ষৰ পৰা কোনো মন্ত্ৰীৰ দোষ দেখিলে আমি প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰো, তেতিয়া অপ্ৰিয় সত্য কলে কোনো কোনো মন্ত্ৰী বৰকৈ উত্তেজিত হৈ উঠা আৰু উত্তৰ দিব নোৱাৰা দেখা যায়। সেই সময়তে চলিহাদেৱে মন্ত্ৰীজনক বচাবলৈ ধীৰ স্থিৰ ভাৱে থিয় হৈ কয় এইটোত হয়তো কিবা কেৰোন আছে আমি পিচত ভালদৰে চাই আপোনাসৱক জনাম"। আৰু সেই বিলাক স্বৰ্গীয় চলিহাদেৱৰ সৌন্দৰ্য্য বোধৰ বিষয়ে তুষাৰ কথা কও যে কোনো কোনো ৰাজনৈতিক নেতাক যদি সোধা যায়, তেওঁ আৰ্ট ভাল পায়নে, প্ৰায়ক্ষেত্ৰতে শুনা যায় এনে উত্তৰ "আৰ্টৰ বাবে মোৰ সময় নাই"। গান গাব নজনা বা কবিতা লিখিব নজনাটো বহুতে ৰাজনৈতিক নেতাই Aristocracy বুলি ভাবে!

সাহিত্য সংস্কৃতিৰ ফালে মন নকৰাটো অভিজাত্য বুলি ভবা লোক বহুত পোৱা যায়। কিন্তু তেখেঁতৰ ক্ষেত্ৰত এই কথা প্ৰযোজ্য নহয়।

তেখেঁতে সকলো ক্ষেত্ৰতে সকলো কামতে গুৰুত্ব আৰোপ কৰি কেনেকৈ সমাধান কৰিব পাৰে কেনেকৈ কাম কৰিব পাৰে চিন্তা কৰি আমাৰ লগতে সহযোগ কৰিছিল। সংস্কৃতিৰ কামত সহযোগিতা কৰিছিল। তেখেঁতে ভাৰতৰ কলা সংস্কৃতি জানিছিল। গীতো গাবও পাৰিছিল। তেখেঁতে এবাৰ এটা গীত গাইছিল "মোৰ মনত পৰে"। আজি আমাৰ মনত পৰে তেখেঁতৰ কথা। তেখেঁতে অসমৰ ৰাজনীতিত সোমাই পৰিছিল তথাপি অসমৰ কথাও সৌন্দৰ্য বোধৰ কথা তেওঁ পাহৰি যোৱা নাছিল। তেখেঁতে মনত পেলাইছিল সময়ত মোৰ ৰচনা

"নৱ নৱ সৃষ্টিত দৈত্য দানৱে কৰে নিষ্ঠুৰাঘাত অবিশ্ৰান্ত
তথাপি মনৰ মোৰ প্ৰশান্ত সাগৰত উৰ্ম্মিমালা অশান্ত"।

যিনি প্ৰায়েই গুণ গুণাইছিল বুলি মোক প্ৰায়েই কৈছিল নম্ৰতাৰে। পাহাৰ বাসীয়ে চলিহাক legent বুলি কৈছিল। আইজালৰ জেইলত থকা 'rebel' কিছুক পাইছিলোঁ। তেনে 'rebel' এও শ্ৰদ্ধাৰে চলিহাৰ কথা সুধিছিল। তেখেঁতে মোৰ চামুচ লৈ জন্ম গ্ৰহণ কৰিও দুখীয়াক মৰম কৰিছিল। তেখেঁতে সংস্কৃতিক বস্তুৰ বাবে 'ভাল নাগৰিক' বুলি ভাবিছিল। সংস্কৃতিয়ে দেশক এক কৰিব পাৰে। এই কথা তেখেঁতে বিশেষকৈ বিশ্বাস কৰি আহিছিল। সকলো জাতিৰ সকলো লোককে সমানে ভাল পাইছিল। তেখেঁতে মাজে মাজে গাইছিল

"মোকে কিনা, মোকে কিনা।
······· ৰঘুৰ নন্দন"।

আন ধন নলাগয় নাম ধন বিনা।

তেখেঁতে হেমাঙ্গ বিশ্বাস, জ্যোতি বসু আদি বাওপন্থী নেতাকো তেখেঁতৰ কোঠাত বহুৱাই মুক্ত ভাবে আলোচনা কৰাৰ উদাৰতা দেখুৱাইছিল। তেখেঁতে বিৰোধী পক্ষক সন্মান কৰিছিল। তেখেঁতৰ যি আদৰ্শ সেই গণতান্ত্ৰিকতা বজাই ৰাখিব পাৰো তেন্তে আমি তেখেঁতৰ প্ৰতি সন্মান দেখুৱা হব।

শেষত তেখেঁতৰ আমাৰ প্ৰতি সন্মান জনাই সমগ্ৰ ভাৰতৰ তেখেঁতৰ বন্ধু-বান্ধৱৰ প্ৰতি সমবেদনা জনাই কব খুজিছো যে, চলিহাদেৱৰ মৃত্যু হোৱা নাই তেখেঁত আমাৰ মাজত অম্লান হৈ আছে।

Shri A. N. Akram Hussain :— মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, আমাৰ সকলোৰে পূজনীয় স্বৰ্গীয় চলিহাদেৱৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলী অৰ্পণ কৰিছো আৰু লগতে এটা কথা মই উনুকিয়াব খুজিছো যে চলিহাদেৱৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ লগত মোৰ পৰিচয় আছিল। তেখেঁতে ১২ বছৰ কাল মুখ্যমন্ত্ৰী হৈ আছিল আৰু এই সময়ছোৱাৰ ভিতৰত অসমৰ পিছপৰা লোকসকলৰ লগতে বিশেষকৈ সংখ্যালঘু সম্প্ৰদায়ৰ বন্ধু হিচাবে চলিহাদেৱৰ নাম অন্যতম। আজি তেখেঁতৰ বিয়োগে অন্যান্য সকলৰ লগতে সংখ্যালঘু সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলেও যেন এজন বন্ধু হেৰুৱালে।

অধ্যক্ষ মহোদয়, শ্ৰীচলিহাদেৱৰ কাৰ্য্যৰ পৰা আমি এইটো উপলব্ধি কৰিছো যে, তেখেঁতে ১২ বছৰ কাল মুখ্যমন্ত্ৰীহিচাবে থাকি সংখ্যালঘু সম্প্ৰদায়ৰ বিষয়ে যিমান চিন্তা কৰিছিল আৰু সংখ্যা গৰিষ্ঠৰ লগত সমানে আগুৱাই নিয়াৰ চেষ্টা স্মৰণীয় হৈ থাকিব।

অধ্যক্ষ মহোদয়, আপোনাৰ জৰিয়তে চৰকাৰ পক্ষৰ নেতা আৰু মুখ্যমন্ত্ৰী মাননীয় মহেন্দ্ৰ মোহন চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই যাতে এই সংখ্যালঘু লোকসকলৰ বাবে চিন্তা কৰি শ্ৰীচলিহা দেবৰ আদৰ্শ ৰক্ষা কৰে। আৰু সংখ্যালঘূসম্প্ৰদায়ৰ আস্থাভাজন হৈ অসমত অদ্বিতীয় নেতা হিচাবে থাকে। চলিহাদেৱৰ অকাল মৃত্যুত আনি মৰ্ম্মাহত হৈছো আৰু তেখেঁতৰ আত্মাৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলী জ্ঞাপন কৰিছো।

Mr. Speaker :— মাননীয় সদস্যসকলে ভাৰতৰ সুযোগ্য সন্তান লোক-বৰেণ্য আমাৰ সকলোৰে অতি মৰমৰ শ্ৰীযুত চলিহা দেৱৰ আকস্মিক বিয়োগত যি আবেগভৰা অনুভূতি প্ৰকাশ কৰিছে, তাৰ লগত সহযোগ কৰি দু-আষাৰমান কবলৈ আগবাঢ়িলে তেখেঁত এজন মুক্তি যুজৰ যুজাৰু আছিলে। বহুবাৰ দেশৰ কাৰণে কাৰাবৰণ কৰিছিল। তেখেঁতৰ গান্ধী-

বাদত বিশ্বাস আছিল আৰু সেই আঁচনি সমূহ কাৰ্য্যত পৰিণত কৰিবৰ কাৰণে আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিছিল মুখ্যমন্ত্ৰী হিচাবে ১৩ বছৰ কাৰ্য্যকালৰ ভিতৰত দেখা দিয়া বিভিন্ন জটিল সমস্যা সমূহ নিৰ্ভিক ভাবে সমাধান কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। নগালেণ্ড শান্তি কমিটিৰ সদস্য হিচাবে নগালেণ্ডত শান্তি প্ৰতিষ্ঠাৰ কাৰণে চেষ্টা কৰিছিল। পৰ্ব্বত ভৈয়ামৰ মাজত সম্প্ৰীতি স্থাপনৰ চেষ্টা কৰিছিল এনে এজন জনপ্ৰিয় লোকনায়ক আজি আমাৰ মাজত নাই। তেখেঁতৰ বিয়োগত দেশৰ যি ক্ষতি হল সি অপূৰণীয় তেখেঁতৰ আত্মাৰ প্ৰতি আমাৰ সকলোৰে শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিলো। আৰু শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ আমাৰ সমবেদনা জনালো। আজি এই সম্পৰ্কে এটি প্ৰস্তাৱ বিধান সভাত দাঙি ধৰিলো আশাকৰো আপোনালোকে প্ৰস্তাৱটো গ্ৰহণ কৰিব।

প্ৰস্তাৱ:— ভাৰতৰ সুযোগ্য সন্তান স্বাধীনতা যুদ্ধৰ অক্লান্ত যোদ্ধা লোক নায়ক, অসমৰ ভূতপূৰ্ব্ব মুখ্যমন্ত্ৰী শ্ৰীযুত বিমলাপ্ৰসাদ চলিহা দেৱৰ আকস্মিক মৃত্যুত অসম বিধান সভাত আজিৰ এই অধিবেশনে গভীৰ শোকপ্ৰকাশ কৰে। ভগৱানৰ ওচৰত তেখেঁতৰ আত্মাৰ সদগতিৰ কাৰণে প্ৰাৰ্থনা জনাই আৰু শোক সন্তপ্ত পৰিয়াললৈ জনায়।

(The Members then rose in their seats and observed one minute silence as a mont of respect to memorary of late Shri B. P. Chaliha, Ex-Chief Minister, Assam)

Adjournment

The Assembly then adjourned till 10 A.M. on Wednesday, the 10th March 1971.

U. Tahbildar,
Secretary,
Legislative Assembly, Assam

Shillong.
9.3.1971